अथ कादम्बरी कथा सार:

फाइल नं. ३०

पत्र ५१

नं. १२५

का० क० ॐश्रीगणेशायनमः अविघ्नमस्तु श्रियं दिशन्तु वः शौरेर्हृदयेऽतुल्यसंभ्रमाः क्रमाः
१ तेवादीगोष्ठ्यंदस्य यस्मात् त्रैलोक्यंक्रामतस्त्वये १ सरसास्सदलंकाराः प्रसादमधु
रागिरः कान्ताश्चात्रजयंतस्यजयंतिजगतांगुरोः २ गुणोद्योतनदीपानांस
न्तानपरमुद्वहल् यावन्मालितमप्येषांकर्म्मदृष्टेःप्रसाधनं ३ गुणाःकृशो
पिप्रथ्यंतेऽष्टस्थुरप्यपचीयते प्राप्यसाधुखलौ चंद्रःपक्षाविवसितासितौ ४
शक्तिर्नामाभवत्गौडोभारद्वाजकुलेद्विजः दौर्घाभिसारमासाद्यकृतदार
परिग्रहः ५ तस्यामित्राभिधानो भूदात्मजस्तेजसांनिधिः जनेनदोषो
परमप्रवृत्तेनाप्तोदयं ६ सशक्तिस्वामिनंपुत्रमवापक्रतुशालिनं
राज्ञःकर्कोटवंशस्यचंद्रापीडस्यमंत्रिणं ७ कल्याणस्वामिनामास्यया

नवल्कयउवाभवत् तनयः पुत्रयोगर्द्धिनिर्द्धूतभवकल्मषः ८ अगाधह
दयात्तस्मात्परमेश्वरमंडनं अजायतस्ततः कांतश्चंद्रोदुग्धोदधेरिव
९ पुत्रः कांतजुनानंदसंजयंतमजीजनत् व्यक्ताकविल्वकृतवफला
यत्रसरस्वती १० वृत्तिकारइतिव्यक्तांद्वितीयंनामबिभ्रत: वेदवेदांग
विद्वधः सर्वशास्त्रार्थवादिनः ११ जयंतनाम्नः सुधियः साधुसाहित्य
तत्ववित् सूनुस्समभवत्तस्मादभिनंदयतिश्रुतः १२ काव्यविस्तार
संधानस्वेदालसाधियंप्रति तेनकादंबरीसिंधोःकथा मात्रंसमुद्धृतं
१३ बभूवविदिशानामपुरीवेत्रवतीतटे याभूरायकर्मर्षाणांनिजःस्था
लितांघोरिवास्पद १४ रेजेरत्नप्ररूढज्योतिर्ज्वालैर्विस्फारभूषप्रभैः वस्यांत

का॰क॰ निजभुजौद्योगविजितारातिमंडलः १५ आखंडल इव श्रीमान् राजा शू
२ द्रक इत्यभूत् अस्थाना लोकपालानां रूपं विभ्रदपि प्रजाः १६ शश्व
दानंदयन्नताभिश्चन्द्रमा इत्यवेदि यः समेदिनीं विनिर्जित्य चतुरंभोधि
मेखलाम् १७ साविक्रार्थितनज्ञः सत्यस्याभाक्तेपया सुखं नैनानुद्वे
जितजनैरन्योन्यमविरोधिभिः १८ किलोदेशयतीयं तनवेवयासिवासराः
तस्यत्वानन्यलभ्यानां सुखानां पारदृश्वनः १९ वृत्तोपिस्फुरत्तत्क्रीडापराङ्मु
खमभवन्मनः प्रयत्नेनापि नाऽवापि सा यो योषिद्विषमेषुणा २० हन्तेश्वरशाक
योंत्तस्य हृदयं चतुरेव वा अप्यवाह्यां गरास्यानवर्तिनं तं कदाचन २१ प्रा
स्तत्य प्रश्रयप्रह्वा प्रतीहारी व्यजिज्ञपत् दूरादुपायनीकृत्य शुकमाश्चर्यवि

ष्ठितं २२ चंडालदारिका काचिदागता दर्शनार्थिना श्रुत्वा तरां परामृश्य

मुखमालोक्य मंत्रिणः २३ समादिदेश तां राजा कोदोषः प्रविश्यान्विति

निर्जने लक्ष्मणालोकस्पर्शं परिहरंत्यपि २४ मातंगकन्यका किंतदज्ञा

तान्त्यागरागम् तयाच सहहस्तस्थस्य शुकस्वर्णपिंजरः २५ वहन्नाहिंसमा

कारं चंडालः स्थविरोऽविशत् प्रविष्टां नीलन्नाद्दृष्ट्वांकन्यामद्भुतदर्शना

मू २६ परव्यस्तमय तत्माप: तां चेतस्य चिंतयत् इदंरूपमियंकांतिरि

मेतावरायशीकरा: २७ मर्त्यतामपितन्नाकुस्मर्गतिं गत्वेतत्काकथा मेनका

मिवपश्यामि नूनं मातंगमायया २८ छन्नेयं देवता काचिन्मर्त्यलोकम

पागमत् इत्यादि चिंतयंतं सा प्रगल्भवतिनिर्वर्त्तं २९ प्रणनाम महीपाल

का·क· मनाकुलविलोकिनी ततः क्षितितलन्यस्तजानुः प्रणतकंधरः २०

२ गाढोभयकरासक्तपंजरः स्थविरोब्रवीत् वैशंपायननामायंरत्नमत्यद्भुतं

३ शुकः २१ रत्नानांचास्पदंदेवकुंभोदधिरिवापरः इत्यादरेणानःस्वामिन

दुहित्राऽयमुपाहृतः २२ प्रसादःक्रियतामस्याःपतगःपरिगृह्यतां २३

इत्युक्त्वासोऽग्रतोराज्ञःपंजरंमारिकाहिमे विनिधायप्रणाम्येनंसप्रश्र

यमुपासरत् २४ इंगितज्ञाप्रतीहारीक्षिप्तहारसंपुटम् अकरोत्पंजरं

तस्मान्निर्ययौसविहंगमः २५ उद्दिप्यदक्षिणंपादंजयशब्दमुदीर्य

सः प्रयुक्तवेदमंत्राशीरिमामार्यामथाऽपठत् २६ स्तनयुगमश्रुस्नातं

तंसमीपतरवर्त्तिहृदयशोकाग्नेः चरन्तिविमुक्ताहारंव्रतमिवभवतो

रिपुस्त्रीणां २७ तामाकर्ण्यमहीपालोविस्मयोत्फुल्ललोचनः कुमा

रपालनामानं प्रधानामात्यमब्रवीत् ३८ दृष्टं भवद्भिराश्चर्य्यमीदृशाश्रुतमेव वा तिर्य्यक्तोऽतिशायः सोयं येन मनुष्ये दुर्लभः ३९ श्रुताध्ययनसंस्कारो मातंगजनसंगतिः मातंगस्य च कन्येयमितिनि चित्रपरंपरा ४०
अमात्यस्त्वमथ धादेनं पूर्वसंस्कारकारिताः भवंत्यतिशायाः शयः प्राणिनां कोत्र विस्मयः ४१ तानि तानि लिंगानि परलोकानुमां प्रति तार्किकैः प्रतिपाद्यंते लोकायतनिराकृतैः ४२ विचित्राविधसाः स्पष्टि विचित्राः कर्मवासनाः विचित्रास्तद्विपाकाश्च विचित्रः कालपर्य्ययः ४३ इत्यादिश्रुतकसंबंधकथ्याविच्छेदकारणं उदस्तनारंभी रोमध्याहूपटहध्वनिः ४४ वहिः प्रकल्प्यतामस्याः स्वरमावस्थ्यादिकम् अपंचाभ्यंतरं यत्र रथ्याभूपः प्रवेश्यतां ४५ इत्यादिश्य

का. क. प्रतीहारीसमाभाषोऽङ्गमहीपतिः विससर्ज्जचिराजन्यचक्रं सेवार्थमागतं ४६
४
ततः कृताल्पव्यायामः स्नातः पूजितदेवतः भुक्त्वाग्रैः कृतविश्रामशीर्षे
त्वाप्राप्यागत्यययौ ४७ तत्रपर्यंकमारुह्यध्यात्वावैकिमपिस्वरं
तमंतःपुरविभ्रांतं भुक्तमातायपत्पुनः ४८ तं च कंचुकिनानीतमा
दोष्टकृताखवादिकं पश्यकौतुकादिमत्तकृतांतमनंतरम् ४९
वैशंपायनकोऽनुत्वं कजातः क्रोधितास्मिर कृतत्त्वमिदंमीदक्कोक
लाश्यात्स्वादिकौशलं ५० अपिजातिस्मरः कोपिभवानास्मामिति
मांगतः नह्यस्त्यतिशयप्राप्तिरियतीपक्षिजातिषु ५१ केनवाय
वत्तोनामकृतंविभ्रजतोचितं ईदृशान्यभिधानानिकुतोऽन्यजनवे
श्मस्तु ५२

कथंचांडालसंपर्कंश्रुत्वाकथमागमः इतिकांतर्योनवक्तव्यंतमात्मनोवक्तुमर्हसि ५३ इतिपृष्टःक्षितीशे
नवक्तुमानपुरस्सर ततोऽध्यायाऽनुसंधायमुकोवक्तुंप्रचक्रमे ५४ देवाविंध्याटवीनामवत्तवक्षातियथंग
ता पूर्वापरपयोराशिवेलासंस्पर्शशालिनी ५५ यदेकदेशेऽशोकद्रूलगंडेभदलितद्रुमे उषितोदंड
कारण्येस्वसीतोरामलक्ष्मणो ५६ यत्रागस्त्यमुनेरासीदाश्रमःशमिनांमतः लोपामुद्राकरातिथ
जलसंवर्धितद्रुमः ५७ तस्यैकपार्श्वेपंपाख्यमास्तिपुण्यजलंसरः सीताकरतलोल्लूनपुष्करा
भरणोत्पल ५८ तस्याऽस्तिपश्चिमेतीरेजीर्णःशाल्मलिपादपः सर्पारोहपरिश्राहाभ्यां
व्याप्तव्योमदिगंतरः ५९ तस्मिन्कुलकुलायानिवीतभीतिनिदुर्गमे विहंगमास्सत्त्वानि
निवसन्तिनिरंतरं ६० दिवानान्यभिनिर्गत्यप्रारायायात्रामितस्ततः कृत्वागत्यस्वनीडेषुते
स्वरात्रिषुशेरते ६१ तत्रैववद्धवसतिक्रमतांपितरौमम जातोहमेकतनयोययोर्वयसिपश्चिमे

का·क· ६२ उद्वोढुमसमर्थासातीव्रांप्रसववेदनां तथैवपंचत्वंतानीताजननीमेदुरात्मनः ६३ जाया
५
विरहदग्धोपिपितापुत्रैषणातुरः शोकमुत्सृज्यमत्पालनापोषणेयत्नमग्रहीत् ६४ नशाखा
कक्काचिज्जन्तुमात्मनःप्राणावनाय मांवद्धासितिनिधायास्तनीडएवदिवानिशं ६५ अन्यप
त्रैरप्यानीतमुक्तोज्झितफलांशुना मदाप्यायनाशिष्टेनसोकरोद्वृत्तिमात्मनः ६६ आति
काक्रमतिकालेऽप्याकिंचिदुद्भिन्नपतत्रौ तातेवतस्थलस्थेपिमय्युड्डायनलालसे ६७
अकस्मादेवसंभ्रान्तमस्मापादिकुलध्वान्तः अभ्रंलिहकलकलस्तस्मिन्नरण्येयमडंडुभिः ६८
तातस्तातोरसःकिंचिदुन्नमय्याशिरोधरां कुतूहलवशाद्वत्सहिंदुविदितस्वानह
६९ अथाऽपश्यमस्मरव्यातकिरातपरिवारितं वनेशवरसेनान्यमायान्तमस्मगाया
रसाद ७० ततःपीतमिवात्मानमुन्नवातामिवशाल्मलिं परित्यक्तमिवास्वायभयेना

अवकल्पयन्निति द्वि: १ समस्तक: २

हमंतर्कर्य ७१ हतप्राणिसंल्लोघै: स्रवद्रुधिरवह्निनै: मुहूर्तादिवतद्यावैलद्दशाय

मदृश्यत ७२ सेनापतिस्सनिस्त्रिंशोमृगयाजनितश्रम: निषसादततः पंपासरसस्ती

रशाड्वले ७३ ततांविश्रम्यपीत्वाप: प्राश्यवालम्रणालिका: पुलिंदै: सहसेनानीर

स्सजगामयथागत ७४ एकोजरत्पुलिंदस्तुपापस्तत्राविलंबित: प्राप्तुर्मर्यंकरा:

कार: कृतान्तस्यैवकिंकर: ७५ क्षुत्क्षामपिपिशितप्राप्तिरनुभूतत्रृष्याश्रम: यमहृती

मिवहृशसदंदीतत्रशाल्मलौ ७६ सततारोहतांतस्यजानत्रापिमहानतरो: जाताऽस्तं

ध्यवसौपोपिपतमारोहणोऽकरोत ७७ ततोहमंसमब्रासविपर्यासितमानस:

अविशंपितुरुत्संगंननंत्पताव्हताविग्रह: ७८ सतुपापस्तमाकृष्यततन्नीडनिवा

सित: हत्वाहत्वापपाथंशान्किंचकानस्मावपातयत ७९ क्रमेणास्मज्जाचारस्तात

मधावताघडसाह २३

का·क· स्यापि शिरोधरां वमंज तं च विततेषु पतितं विगतजीवितं ८० तद्दृष्ट्वा मम न तच्छोकोऽनाथ्यस्य किंतु वे सम्बंध्यानत्या:
६ नास्ति केवलं सहजात्तेन भयेनैवाग्रस्मिविप्लुतः ८१ ततोऽहं पितुस्तत्संगाद्विनिर्गत्य संसाध
6 स चंतरेण स्थीतर्णानां पराणिनां तरुणीमां विश्यं ८२ पादःसोप्य वकृद्वाऽधःशाल्मलेर्मूल
वर्त्तिनः शुकानभ्यास्तनादाय व्याधोयं तु स रक्तगात् ८३ अहं विधिनियोगान्नु तेन दुःकृत
कारिणा जीर्णपर्णस्तिवर्णत्वात्रदतीनाव धारितः ८४ ततोऽहं समतिक्रान्ते तस्मिन्दारु
णकर्मणि संजातजीविताशं मां पिपासा पर्यवाधयत् ८५ अनुद्रुयन सामप्यर्यात्य
ग्रामेवयप्यातथा पंपापुलिनपर्यंतं गन्तुमैच्छं पिपासितः ८६ तस्यापप्यितिकृत्ता
हृस्पतन्कृपालिनेदराः तम्भियपायकर्म्मराशंकमानः पदेपदे ८७ चिरं हानान्ना
नेतिश्रोचक्कंचात्तवर्त्तिभिः श्रातौशयास्यमानो हमतिदूमतीति निष्ठुरः ८८ तस्माद
नातिदूरे ऽप्यसरस्तस्तस्यतां निधेन निर्हूतत्क्रोशजालस्य जोवालेताश्रमोऽकुने ८९ त

तत्तस्य सुतस्तस्मिन्सरसि स्नातुमागतः हारीतनामा मां तत्र तदवस्थं व्यलोकयत् ९० कस्त्वं केना
पि पापेन पातितः शुकबालकः कुलायात्क्राम्यतीत्येवं कृपया मां करेऽग्रहीत् ९१ आपाय्य
त्वयो बिंदून्मरुताश्वासयन्मुहुः कृताह्निकश्च कातर्यादनयात्पितुराश्रमे ९२ समाप्य
तस्य हारीततातहस्तेस्यैव पश्यतः पदं स्थिरमिवन्यस्तं हृदि मे जीविताशया ९३ नीडच्यु
तोयमानीतो मया विहगपोतकः इति पित्रे प्रणम्याऽसौ पोतोऽस्थं मामदर्शयत् ९४
अथ जाबालिमद्राक्षं साक्षादिव पितामहं महात्मभिः परिवृतं सानुकंपैस्तपोधनैः ९५
जटाधवलमूर्धानं धाम्ना प्रसरता बहिः अन्तःस्फुटं संलक्ष्यप्रतीतावयवाकृतिं ९६
तमुन्मंदतरामुद्वीक्ष्य स्मयमान इवाऽवदत् इदं हि भुज्यतेऽनेन फलं स्वस्यैव कर्मणः
९७ त्रिकालदर्शी भगवान्स हि दिव्येन चक्षुषा विश्वं पश्यति पापीयस्थं करस्थामलकं य
था ९८ वचस्तदाकर्ण्य कुतूहलाकुलाः समेत्य सर्वे मुनयस्तमब्रुवन् वदस्व कोऽयं भगवान्

का॰क॰ भवांतरे किमस्य वाङ्मयरितं तदुच्यतां ९९ अथ्यर्थितोमुनि मितिसत्यमनुवक्ष्यमानस्ताः
७ नब्रवीत्कुरुत तावद् ह॰ क्रियाःस्वाः सांध्यं विधायविधिमत्र वलितावधानमाकर्णि
यिष्यथ कथ्यमानमेतदीयं १० इत्युक्तौ व्याभगवतामुनयो निजेन कर्मक्रमेणादि
वसंगमयांबभूवुः हारीतपुत्तनिहितेन मनोविनोदैस्तैस्तैरनीयत समयाधिदिवाव
शेषः ११ इतिश्रीभट्टजयंतस्य सूतोरभिनंदस्य कृतौ कादंबरीकथासारे प्रथमः
सर्गः १ समाप्तम् शुभ ॥ ॥अथ संध्यासमाक्रांता समाप्य मुनयः क्रियाः ॥
भूयस्समागम्य यथास्थानमुपाविशन् १ अथमध्यान्महत्तांतविस्तारश्रवणो
त्सुकः संहत्य चापलं सर्वमासीत्स्थिरमना मदा २ दुग्धाब्धिजलकल्लोलधवलैरम्ल
नांचितैः किंचन्निविवरैरिंदुकरद्गमदाश्रमस्थली ३ भगवानप्यजावालिः स्वया
सीनःस्वविष्टरे वल्कलाहितपर्यंकवंधोवक्तुमवक्रमे ४ सर्वेदत्तावधानाःस्थ
राजते मांतपोधनाः अमुष्य पूर्ववृत्तांतप्रस्तादोपचितांकथ्यां ५ अस्त्यवंतिषु संसारलक्ष्म्याः प्रसवभूरिव
एकाग्रचित्ताः = पं॰२

निधिरुज्जयिनीनामनगरीसुरासंपदां ६ लंकाऽलंकाऽमरावत्यो येषां वसतयः प्रियाः तेपि
यामभिपश्यंतः स्वस्वं तास्वनशोरते ७ यस्यां किमन्यत्कैलासनिवासस्समुत्सृज्ता महाकाला
भिधानेन रुद्रेणास्वयमास्यत ८ यस्यां भरतमांधातृभगीरथपृथूपमः तारापीडइतिख्या
तानवभूत्पृथिवीपतिः ९ परस्परविरोधेन विप्रकीर्णैरितस्ततः वित्रस्त्रमास्यनेयत्नेस
शा
भूयकुलैर्गुणैः १० विलसन्बुद्धिविभवैर्भर्गगुरुवद्बृहस्पतीन् अमात्यः शुकनासाख्यो बा
लारास्तस्य चाभवत् ११ त्रिविक्रमवदाक्रम्य स राजा पृथिवीमिमाम् तस्मिन्मंत्रिणि तत्
द्भारं निक्षिप्तेपमरदमे १२ तस्यान्वपालयामास समंत्री सकलाः प्रजाः यथा त्रिविधम
पीनान्दुःखं किंचिदस्पृशत् १३ यथा यथावलोकोऽस्मिन्वित्तरीवानुरज्यते राजानृ
पालस्यात्मानं कृतकृत्यममन्यत १४ सक्लेशमार्पितेनस्वभुजे जगद्दर्जनं संभोगविघ्नका
रीतिपालनं मंत्रिसात्कृतं १५ कृतकृत्यतया चासौ कार्यशेषमचिंतयत् विषयेष्वाहित

का·क·
८
प्रीतिरासां चक्रीयपयास्तरवम् १६ शोभाहिक्रान्तकान्तस्यरान्नोभोगाविभ्रन्नयः अससमान्न
जिगीषस्यन्ताएवन्ताविडंवता: १७ सम्रवामधुराकारन्तत्रागीनयन्तोन्नव: कवांलास्त
अशल:कामीवुभुजेभोगसंपद: १८ नतोभावान्तता:क्रीडानन्तागोरूपोतन्नेसा: न
तेवीलासायन्त्रास्यपारगंताऽभवन्मत: १९ समग्रसुरवसंभोगभ्रमित्तोपिसभूपति:
स्रवमेकंतुनाऽत्नासीदपत्यालोकनोद्भवं २० यथायथ्याचकालेनव्यतीयायनवं
वय: अनपत्यतयाशोकोवर्द्धतेस्मतथ्यातथ्या २१ सत्वम्भ्रत्नाचसर्वास्मिन्नंत:उ
रकांपवके राज्ञीविलासवत्यारव्यायस्यप्राणासमाऽभवत् २२ साराजमहिषीगौरीस
भार्य्यायितमेकदा देवतायतनंवाह्यंययौभर्त्तुरनुज्ञया २३ पुरारोवाच्यमानेतुप्रसं
गात्यतितोऽक्षगति अपुत्रस्यकुतोलोकइतितत्रावतत्रसा २४ प्रगत्नेलोहत्त्वीवसा
ऽक्षगति:श्रवणांत्तरं विवेशादधतीतस्या:परांकामापिवेदना २५ नतःप्राप्तानिवृ
तावधाविश्यभवनंनिजम् वस्त्राहृतमुरवीभ्रमावुपविश्यकरोदसा २६ सरवीभि:८

प्रार्थ्यमानासानत्वामभिजनस्यिति नोडुःखात्कर्तुमाहारं विरामस्मोदनात् २७ अ
थोपलभ्यतत्पीडावार्तांपरिजनान्नृपः प्रविश्यांतःपुरंप्राहस्थैरमेतांप्रसादयन् २८
प्रियेकिमिदमारब्धंक्रियतेकिमकारणं नत्वयामत्कृतोमन्युस्त्वनुभूतःकदाचन २९
अन्योपिमत्कृतदुःखायेदीमदधीनात्मजीवितः कस्तवोत्पादयेन्मन्युं यस्मैकुप्यसिसुं
दरी ३० इतिप्रसाद्यमानासाप्यदानोवाचकिंचन तदावेदितवृत्तांतस्तत्सख्यान्नृप
तिःक्षुतः ३१ तेनव्यतिकरेणाद्यपस्तोपिदुःखपरायणाः क्रोपदक्तासित्यपस्तसवाष्प
दयितामुखः ३२ चिरंकदित्वानिःशब्दस्वयमुन्मृज्यलोचने जगादगद्गदंराजामहिषी
मुपसान्त्वयन् ३३ ममापितावन्त्वियंदेविविशात्म्रष्टागिडस्पृहा डुनोतिहृदयंचिंतानिःश्र
रीकास्सेगवत् ३४ विफलंवतमेराज्यंविफलाममसंपदः विफलाममसंभोगावि
फलंममजीवितं ३५ कुतोस्माकमभाग्यानामियत्योभाग्यसंपदः यदृत्यामस्तवो
त्संगंबालकापत्यमंडितं ३६ वांछन्क्रीडनकांकिंचित्किमप्यव्यक्तमालपन् अ

का॰ क॰ कुर्य्यान्निस्तनः कुर्य्यकदा मे पापकर्म्मणः ३७ इत्यादि विलपत्यस्मिन् बाष्पाकुलितलोचने मुक
६ नास इमां वार्तां ज्ञात्वा सत्वरमाययौ ३८ निरपत्यः कृतः सोऽयं भाजे वहन्त वेधसा नस्याप्यनेन यो
9 केनकष्टेहरोदितिमोहिनी ३९ सनत्वामिषतं दुःखं दुःखमित्येव धारयन् तदुःखापनयोपा
यमेव रागो धीरमब्रवीत् ४० कथमिम्रकृतिर्देव कोयं विलाववर्त्तिना प्रोक्तोऽवकाशं लभते
हृदयेन भवादृशां ४१ यदीहस्त्रीस्वभावेन देवी विक्लवतां गता तत्किं प्रलंवकूर्चस्य युक्तं
देवस्य रोदनं ४२ कोयं हिताहित प्राप्तिपरिहार क्रियाक्रमः यत्कपोलतलन्यस्ततलं
निश्वसन्नोचिरं ४३ यदि दुःखव्युत्थितिः सन्यमनेपत्यन्तया नैव बुद्धिराधीयतां धर्म्मे
धर्म्मात्सर्वमवाप्यते ४४ दीयतां वसु विप्रेभ्यः पूज्यन्तां सर्वदेवताः प्रवर्त्यन्तां प्रपा
रामाः खन्यन्तां सलिलाशयाः ४५ नास्ति नाम जगत्यस्मिन्पुरुषार्थस्तु कश्चन
यो धर्म्मनिरतैर्भूरि हेलाहस्तैर्नाधिगम्यते ४६ इत्यादि मुकनासोक्तिमाकर्ण्य विग
तज्वरो डन्यायत्त्वक्षपसर्वादेपतीचक्रानुः क्रियाः ४७ ततः प्रभृति दानानि।

यागहोमतपांसित्तो विद्यारायकृतांसर्वाव्यस्मयंततः प्रजाः ४८ कदाचिदपिभूपालः
स्वप्नेऽपश्यन्निशाकरम् विलासवत्यावदनंप्रविशंतमखंडितं ४९ तथामनोरमाता
माशुकनाशस्यगेहिनी स्वप्नेसपुंडरीकांकांसापितेनव्यलोकयत ५० अन्येद्युस्तदये
भानोर्मंगलाचारपूर्वकम् तंस्वप्नंकथयामासशुकनाशायभूपतिः ५१ सांदत्तोऽथ
धादेनसंपूर्णाकृतमनोरथाः अचिरात्सोऽथतेदेवीशुभ्रंपूर्णोन्दुमंडलं ५२ दिनेष्व
थव्यतीतेषुकेषुचित्तगर्भमगृहीत महिषीतत्क्षणवीथ्यव्यक्ततमजासीन्नरेश्वरः ५३
तामथःप्रादात्सवासांसिचिंतयारायाभरणानिच क्रमेणगर्भलिंगेषुव्यक्तेषुप्रमुदेन
रम् ५४ शुकनाशायचोवाचप्रहर्षोत्फुल्ललोचनः चकांक्षाननकोमेघानिव
प्रसववासरात् ५५ प्राप्तेऽथदशमेमासेदेवीपुत्रमसूततसा हर्षेणाकुलंजगत्सर्वंपरि
पूर्णमिवाऽभवत ५६ राजामहोत्सवानंदपूर्णपात्रमदाहृतं दृष्ट्वालोकेषुमानिस्स

का॰क॰ नत्रिविक्रमवर्त्तिषु ५७ शुकनासस्तकराजानंकंवेजग्राहनिर्भरं सौत्सुक्यात्सूतिकावासंता
९॰ वुभावपिजग्मतुः ५८ ततोदद्दशतुर्व्यक्तसकलांगंकुमारकं इंदोरुदयरागार्द्रतिवंविं
10 वमिवैदंवं ५९ शुकनासोनिरूप्यांगमेकैकंनिपुणांशिशोः हस्तेस्पृपालमालंव्याह
र्भगार्भनिर्मीषत ६॰ अयशंखश्चदचक्रांमिद्वारवंडमम्बुजं यस्यबालस्यचिह्नानिदृ
श्यंतेचक्रवर्त्तिनां ६१ यौऽसौस्वप्नेत्वयादृष्टश्चंद्रोदेवीमुखेऽविशत् सएवाऽयमि
होत्पन्नोमित्रमासंशयंकुप्याः ६२ इतितद्दर्शनानंदसुधाप्लावितयोस्तयोः शुक
नासगृहाद्दूतागतपुत्रोत्पत्तिमभ्यधात् ६३ शुकनासमथोदारमालिंलिंगमहीप
तिः उत्तरीयंजहारास्यहर्षपात्रमितिस्वयं ६४ उवाचचैनंपश्येदंसुखस्योपरि
सुखम् इमेत्तोपतिताःस्वप्नसाहिनेसोमरश्मयः ६५ साक्षिद्वंवेधसारब्धंविंना
युग्मावयोः सहैवपात्रतांनीतौयदावांसुखदुःखयोः ६६ ततस्तूर्यरवैस्त्रि
यंचर्चरीतालनिस्वनैः सिंहूरघनसारादित्तोदेःकुंकुमकर्दमैः ६७ मनपेतित

नीचैस्त्वव्यवहारनिरर्गला ॥ केलिः प्रववृते तत्र राजगेहमहोत्सवे ६८ राजानस्वप्नेऽकेलिवि
मर्दं वीक्ष्य ततो हृष्टः शुकनासगृहं गत्वा द्विगुणं तमकारयत् ६९ कृतेऽप्यजातकर्मादौ वृ
त्ते षष्ठीप्रजागरे विलासवत्यां स्नातायां शुचौ काल उपस्थिते ७० प्रशस्तेऽहनि देव
दैवज्ञसन्तोषमालीकृतिः स्नातः स्वर्णं सदैव पूजयित्वा द्विजोत्तमान् ७१ सम्भृत्यनगरा
निवासांसि वर्धन् परिजनोऽशिशोः चंद्रापीड इति स्वप्नसदृशं नाम निर्ममे ७२ शुक
नासोऽपि संपूज्य विप्रान् विप्रजनोचितं वैशंपायन इत्यात्मसूनोर्नाम प्रशस्तवान्
७३ क्रमेणाचार्यमानोऽप्यकृतचूडादिमंगलः चंद्रापीडोऽभवत् पित्रोः परमानंदसंगमुड
नं ७४ आकारसौंदर्येन मधुरैर्बालिबालितैः अव्यक्तवर्णैरालापैरहरन्तयोर्म
नः ७५ प्राप्तेऽथ सप्तमे वर्षे विद्यागृहमकारयत् चंद्रापीडस्य नगराद्बहिर्विकुगु
रान्नृपः ७६ कृतोपनयनं चैनं काले तत्र जनोचिते न्यवेशयद्राजा विद्या

का॰क॰ धिगमसिद्धयो ७७ सर्वाण्याकरणानि विद्वान् धनुर्वेदविशारदान् दंडनीत्यादिनिपुणाना
११ नाचार्यान् पर्यकल्पयत् ७८ शुकनासोपि तं पुत्रमुपनीय यथाविधि राजपु
त्रानुगं चक्रे विद्यागृहनिवासिनम् ७९ नृपतिस्त्वगमद्दूरं पुत्रं गुरुगृहे स्थितं प्रा
पितोपि स तन्मात्रा नैव मातायतो गृहं ८० दृष्टाथ षोडशवर्षस्तं राजपुत्रः कृशा
ग्रधीः सद्यः स्वध्यापितो विद्याः पूर्वाभ्यस्ता इवाग्रहीत् ८१ सर्ववादिषु वक्ताभू
त्सर्वशास्त्रेषु कोविदः योद्धा कलासु सर्वासु दक्षः सर्वेषु कर्मसु ८२ सर्वसंख्य
वतारेषु सोभूद् दक्षः वालितक्रमः सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञः सर्वभाषासु सत्कविः
८३ क्रमेणाथ वर्द्धमानश्च स व्यायाममसेवत शुशुभे च तदभ्यासात् प्राप्तसर्वा
गसौष्ठवः ८४ प्रलंबबाहुः पीनांसः पृथुवक्षास्तनूदरः गंभीरनाभिर्हृस्तो
रुः करिकरः करिसमगतिः ८५ शुकनासस्तनस्तस्य प्रतिबिंब इवाभवत् गुरो
र्धीषैरन्यत्र प्राप्तसर्वागैरवान् ८६ अथ राजाज्ञया तं वै प्रकृतानायितुं वेशम
बल

ध्वजिनीवाहिनी सेनेत्यमरः = २ अश्वांतरास्तल भैः = ३
गणो = २ बलाहकेन = ४

नः अथकनात्सगिरागेहमानेत मपचक्रमे ८७ सबलाहकनामानमादायध्व
जिनीपति पुराथेडन्हिप्राहिनोत्पुत्रमानेतुंकृतमंगलः ८८ तेप्येद्राथुधनामा
नंप्रेषयामासवाजिनं जितोच्चैःश्रवसंतैनैस्तैरन्यस्तलैर्भैर्युतो ८९ सहस्र
राजपुत्राणांविनीतंबाहुशालिनाम् व्यसर्जयच्चतेनैवसहपुत्रानुवर्तिनां
९० बलाहकस्ततोगत्वा वियागेहकुमारस्यदं अदादीद्राजपुत्रंतंप्रणानाम
वसादरं ९१ आचवदेराजाज्ञांगृहमागम्यतामिति सनामग्रहणांचासौ
राजपुत्रान्न्यवेदयत् ९२ ततोबलाहकारव्यातप्रोर्यादिगुणागोरवाः
राजपुत्राःप्रणामंतंकुमारमिवाडमरा: ९३ पंर्थविशारदान्जयोनैर्मिर्जिनिर्त
द्रायुधप्रभं इंद्रायुधंप्रवेश्यापुनराहबलाहकः ९४ इममारोहकंदूष्य ति=
ष्ठस्तमयोनिजं पारसीकाधिपतिनादेवस्योपायनीकृतं ९५ चंद्रापीडस्तुतंवीदयतुरंगम
तारापीडस्य = १
पलान = २

का·क· मनुत्तमं परं विस्मयमापेदे चिरं चैकं व्यचिंतयत् ८६ हृदयं मे ब्रवीतीति नैष सत्यं तुरंगमः कोपि के
१२ नापि पापेन नूनं तुरंगत्वं गतः ८७ अयोनिजत्ववार्त्तेयमेतदुक्तात्र साक्षिणी रंभा किलाश्व
रः कन्या शापेन वडवाऽभवत् ८८ गरुत्मतीदमश्वत्वमुच्चैःश्रवसि वा भवेत् तेजसा माहा
त्निर्वापितसामान्येषु वाजिषु ८९ इति बुध्या विकल्पाप्य बलाहकसमार्पितैः कुसुमस्र
गलंकारकैर्दुकूलैः कृतमंगलः ९० गुरूनामंत्र्य बद्धाशीर्ब्राह्मणैर्वेदविद्भिस्तुतः वैशंपाय
नमारूढमालोक्य तुरगांतरम् ९१ योसि सोसि नमस्तुभ्यमावो हातिक्रमस्त्वया मे
सोढव्यः = र्षणीयोऽयमस्माकमारोहेत्ति तं वदत् ९२ इंद्रायुधमारुह्य वैनतेयमिवाऽच्युतः
अपि त्रिजगतीं कृत्स्नां मेने हस्तगतामिव ९३ स वैशंपायनस्तोप्य निर्गत्य भवनात्ततः
राजपुत्रैः परिवृतो विवेश नगरीं ततः ९४ तमप्यप्रकृतकार्योरणमार्गे रायांतं ददृशु
रंठलकांतिं सौधवातायनस्थाः व्यपगतगुरुलज्जासंभ्रमोत्कंपिताङ्ग्यः स्मरजनित
विकारैर्लोचनैस्सर्वयंत्यः ९५ इति कादंबरीकथासारे द्वितीयः सर्गः २ समाप्त

सम्प्राप्यन्दयन्तिद्वारमवन्तीर्य्यस्तुरंगमात् राजधानीससेनानीस्तवैशंपायनोऽविशत्

१ प्रविश्य च सभामध्ये लर्ध्याप्पाईचक्षुषः न्यस्तजानुःक्षितौ मूर्ध्नाववंदे चरणौ पितुः

लि लिंग सुतं राजा तुरं

२ त्वामिवास्थित्वादृष्टुवाशिवासितराः गृहीन्मेष तुत्संगोसतं भस्मावपाविषाात् ३ दृष्टुं

पुनः पुनः प्रमुम्नःप्रेनापि भृजज्र विस्तृतोऽप्यभृकुः क्षित्यामात्तरं वंदितुं ययौ ४ तां

ससालोकनानंदत्तरत्ववीरपयोधरां अप्राम्य जननी सर्वानंदयामास वंदनैः ५

आरतीः त्वामिनंघसम्नाभिरवताररंगामंगलं शुकनासमम्पद्रष्टुमायासीत्तस्यमंदरं ६ वारि

वाजिनमुतन्दजधाविपुमस्थापयेसातं पितृवत्प्रणनामाऽसौ मोलिनामोदिनीस्पृशा

नू ७ नमंतमेनमुत्थाप्य स्वयमुत्थाय सादरं शुकनामसुजग्राहकं वेपुलकितान

नः ८ कृतयद्योपितधारायचारचामीकरासनं चंद्रापीडःक्षितादेवनस्यनथावि

प्रातान्त्रजः ९ शुकनासिचन्मुवंनमातनंस्वेन्यवारयत् नवदृशामिवास्थितवादृ

का० क० सुप्रागात्मनोरमा १० सप्रश्रयं प्रणम्याथ पत्नीं विलासवतीमिव ततोऽस्वास्थ्यवि॰
१२ चित्राशीर्मंगलोपेति रिथायसः ११ चंद्रापीडस्तया दृष्टो दर्शनालिंगितक्रमः स॰
13 वैशंपायनस्यापि तत्र हृवैगहृदये १२ नकस्मनकजनते रविशेषस्तनयोरभूत् मं॰
त्रिरणो राजपुत्रे वा मंत्रिपुत्रे नृपस्य च १३ सर्वोपकरणोपेतं ना पित्रा सर्वं प्रकल्पितं
गामचंद्रापीडोऽप्यकुमारभवनं महत् १४ स सन्निवेशमालोक्य तत्र रेमे चिराय सः
स्थितिनिर्भिद्राप्युधस्यापि स्ववासे पर्यकल्पयत् १५ ततः स्नानानुलिप्तांगं कलाह॰
संसुखास्थितं मात्रा विसृष्टभ्यागत्य कंचुकी तमभाषत १६ इयं हि पत्रलेखाख्या
कांबोजेश्वरकन्यका केनापि दैवयोगेन परिभ्रष्टा पितृगृहात् १७ बालैव वर्जि॰
तादेव्या स्वयमंतःपुरे निजे योग्या सकला विश्रंभभूमि स्तत्पार्श्ववर्तिनी १८
मत्वेति देव्या प्रहिता कुमार प्रतिगृह्यतां इत्युक्तोपाहरत्कन्यां विनीतां प्रियदर्शनां १९

तानुत्तेनार्पिताकन्याततः प्रभृतितं तया असेवत तयप्यान्वासमाचिरं चित्तामिवाभवत्

२० चकारत्नां चलां तूलकं डस्याधिकारिणी ततोबचगुरोरस्याः शीलाचारनयादिभिः

२१ कियत्स्वपिव्यतीतेषु दिवसेष्वपि पार्थिवः यौवराज्याभिषेकोत्कः सांविधानमासि

श्रियत् २२ संमंत्र्य शुकनासेन सहविस्रभावभिर्भृशं सम्भारसंग्रहणारंभमकारोत्क्रममंगलः

२३ सन्निकृष्टाभिषेकं च दर्शनार्थमुपागतं चन्द्रापीडमथोवाच शुकनासस्सविस्त

तात

र २४ विज्ञातशास्त्रस्य विनयाचारशीलिनः नाल्पमप्युपदेष्टव्यमास्तीत्स्थिरमनेस्त

र २५ किन्तु लोकन्तालक्ष्मीरभिराममिदं वपुः नवं वयः प्राप्तानीरात्रि दुर्विषहोमरः

२६ लक्ष्मीर्न्नामिहरः पुंसामन्यथा भर्वविकारणं विरलास्ते विकारे यन्नयेषां तत्प

रिग्रहः २७ प्रसानीतिनीदृशामपूर्वमारायांहितनास्तिव्यक्तवादिनां करोतिभक्ताविद्वेषमस

मः प्रीतिकृत्तोहितः २८ नपश्यन्तिनपश्यन्त्यावांतितापेदंनोहितमाहितं नाविज्ञःकिंचिदिस्तं

का·क· नैकष्टंश्रीविस्मृतानराः २९ क्रमागतोन चैवास्याम्नाश्वासः कोपिविद्यते शोच्यन्ते
२७ षितालक्ष्मीस्तत्राप्येवनहृश्यते ३० वानरस्ताभिरत्नैवमित्रपादेषकंटकैः लक्ष्मीर्नि
14 धानंश्राक्रोतिनकाचिन्निर्भरंपदं ३१ धीसपत्नीमिवद्वेष्टिहृदिहिंसन्त्यपवर्ज्जिनी तां
विनायन्नतन्नैवपतंत्यंधाइवेश्वराः ३२ सन्त्यप्यत्सोपदेष्टारस्तेषांप्रविरलानराः धूर्त्तैर
तोहिमुज्यन्तेहृदयानुप्रवेशिभिः ३३ आपातेरमणीयेषुविषयेषुनिरर्गलं नैरेव
हिप्रवर्त्त्यन्तेमुखमाधुर्य्यपंडितैः ३४ धूर्त्तप्रतारिताश्चैवविषयासक्तचेतसः अ
कस्मात्प्रलयंयांतिगीतिरक्तामृगाइवा ३५ विषयेष्वात्तिकष्टोयंविषयस्त्रीतिना
मयः जीवन्त्यन्ये[illegible]विलाकृष्टस्तेनाकृष्टोनजीवति ३६ खलेष्वकृतविस्रंभोविषये
ष्वनिमग्नधीः साधुष्वभिमतोनित्यंमहतींश्रियमश्नुते ३७ सन्त्यंनवंच्यसेधूर्त्तैर्नि
साधुभिस्त्यज्यसे व्याप्यानवाध्यसेकामैः श्रेयसेत्याप्यामस्पा ३८ कोसिंभवान्य म=२
कृत्यैवधीरःपित्राप्यसंस्कृतः न्यकृतोप्यपिसंतोषोमुखरीकृतनेत्स्मामा ३९ एव
वाचालनामुपदिशाति=१

राजधुरं पित्रा कल्पितामुद्वहन्नास्थिरां विजितामपि चानेन प्रतनजयिवसुंधरां ४० इत्युत्कावितरा

मासीत्तन्कल्याणाशापरायणाः चंद्रापीडस्तनद्वालिभिरलंकृत इवाऽभवत ४१ अथपुरायेऽ

हनिस्नानविधिवत्कृतमंगलं यौवराज्येप्रियंपुत्रमभ्यषिंचन्महीपतिः ४२ अभिषेको

त्सवस्तस्यजन्मलाभोत्सवादपि आधिकस्सर्वलोकस्यबभूवानंदवर्धनः ४३ सर्वा

भ्योदिग्भ्यआजग्मुर्गृहीतोपायनान्नृपाः द्विजाश्चक्रुलब्धुःप्राप्तगोभूकदाहिराणाः ४४

अन्यदा ऽनिर्दैवज्ञैःश्लाघ्ययोगमुहूर्तानि ते दयोदिग्विजययात्रांयुवराजेन्नृपा

स्वयं ४५ कृतप्रस्थानहोमोऽसौविधिज्ञेनपुरोधसा धात्वाप्तचक्रम भ्यर्च्यसाक्षो

त्रोर्मैत्रविस्तरैः ४६ गीतस्वस्त्ययनोविप्रैःप्रचुरस्वर्णतोषितैः यत्नरुद्धाश्रुकोमात्रा

कृतप्रस्थानमंगलः ४७ रवैर्दुंदुभिनिर्घोषैर्मुखरीकृतदिङ्मुखः सज्जलास्पन्दि

अस्तन्मागधवंदिभिः ४८ स्रग्विलेपनधूपादिसंभाराश्चनिवेदितः पितरौमुक

रा॰क॰ नासंचप्रतापाभ्यनिरगान्नगरात्ततः ४८ इंद्रायुधमप्याकृष्य पौरजानपदाशीषः प्र
१५ शावन्नौर्भेर्याः स्वैरगतवारैरापापतः ५० ततोनुगम्यमानोसौ बलात्कानिवोदितैः
15 सहस्रसंख्यैः क्षितिपैरूनसछत्रचामरैः ५१ वैशंपायनमेकत्र पार्श्वे स्थितमाश्व
वर्तिनि मतत्रपत्रलेखाख्यां पश्यंश्चक्रवर्तीस्थितां ५२ तस्मिन्नलनिसस्तो
कंप्रस्थायोत्थितततोरम्यं चित्रंनिवासमध्यास्त प्राकृप्राक्कूलेमकल्पितं ५३ स्व
याऽपरेघकृत्यायाऽशोकाभरणाम्हृवित्तः प्रावर्त्ततप्रबंधेनमत्स्थानुमंडलेऽय
मं ५४ पीडयन्निवसैन्येन पातालतलवासिनः रजसाच नदुत्येतत्स्थगयन्गग
नैंतास्थितान् ५५ नमयन्नन्नतान्भूपानानतान्यरिपालयन् म्रवर्षयानु
न्नवनन्कांश्चिदुत्खातान्प्रतिरोपयन् ५६ विश्वासंपन्नाविरवलान्संतन
शत्रगणान् शत्रुनुत्सादयन्दंडैस्ताभूत्संभावयन्धनैः ५७ बालाग्रेः

अथोदयनग्रामात् कुर्वन्नुदेवकुलावलीः वनानीनिजाचिह्नानि तत्र प्रवर्तय
न् ५८ वर्षत्रितयमात्रेण समग्रामराणावधि सकलमप्रबंधेन मांधातेवव
सुंधरां ५९ जिगाय प्रथमं प्राचीं दिशां तदुदितिराणां ततः प्रतीचीं प्रत्याद्य प्रभता
पतिनिधिरुत्तमं ६० अथ हेमजटाख्यानां किरातानां निकेतनं ससुवर्णपुरं
जित्वा दंडं जग्राह हेलया ६१ यावत्कैलाससीमान्तं भर्तृर्निनां तन्मनोरमा तस्यांदि
ग्विजयश्रान्तः कियन्तोऽप्यास्त वासरान् ६२ एकदा स ततस्थानादाक्षेट्टायुयं
वनं मृगयानिर्गतो ऽपश्यत् किन्नर्यौ सहवित्तर ६३ आलोक्य कौतुकाकृष्ट
स्थिरश्ववक्त्रे चक्रौ आदित्यः धैर्यमास्तनावेव प्रतिबाजिनं ६४ अपूर्वकौतुकया
लोकत्रासात्कैलासकंदरं प्रवेष्टुकामौ सहसा वेगेनानुससार तौ ६५ पार्श्वेश

का॰क॰ हरशाग्न्यासग्राहितोदग्रंहसा पंचयोजनमात्राभूमिनाऽश्वेनव्यलंघ्यत ६६ ततोवप
१६ र्वतमारूह्यवग्रतस्तस्यकिन्नरौ नम्रतत्तरग्रेणाकांतांगहस्तयाउत्ससर्जसः [illegible] अथ
16 क्रोधदनुसन्तुंचकाश्रितयारिजनोदनं नाद्यैरपापदमनुगम्येन यावन्निंद्राप्तपुषःकृतः ६८
अथ वलांसममकृष्यमश्ववत्वेदार्द्रविग्रहं ददृशैकाकिनमात्मानंश्वसंतंचतरंग
मम ६९ निर्वर्णयंत्तमुद्देशंमानुषाणामगोचरं विलक्षेवात्मनात्मानंसान्तता
पमचिंतयत ७० अहोकिमपिमेमोहर्स्यमस्थानाभिनिवेशिनः यदात्मा
बालकेनेवव्यर्थमायासितोमया ७१ अग्रहीन्नतकोवार्थःकोर्थःप्राप्नेनवाऽ
मुना किन्नरधितयेनेतिमयामूढेनंनेक्षितं ७२ पंथ्यानिरूपितोनायस्माविहेनैव धा
तवा नचास्त्रलभ्यनेमर्त्योममाग्रस्यदेशिकः ७३ अयनेकिलवर्षस्य भारतस्या
ऽवसानभूः कैलाससन्निकृष्टेयमिहमर्त्यस्यकाकथा ७४ वनेपरार्णत्सरणकीर्णे

मुद्रायं वाजिनः स्वैर्य्यं दनुसारेण यास्यामि शिविरं शनैः ७५ केवलं दद्दिशा गुरु
शं पुरस्तान्ययपायेन पथा गंतव्यं किंतु मध्याह्नसमयोऽयमुपस्थितः ७६ अनुभू
तेयं तिमात्रेण खेदस्तादिलसं श्रमं लब्धांकृतोप्ययस्तां भेर्य्यास्यामि विगतश्रमः
७७ इत्थं विचिंत्य पानीयमन्वेषितुमितस्ततः परिभ्रमन् घनाश्लिग्धं शाखिनां
खंडमैक्षत ७८ नातिदूरकूलेन पथा गाढमंतमीरणैः घ्राणाह्लादं नवोत्फुल्ल
कमलामोदवाहिभिः ७९ मत्वाद्रियमहासिंधुं सरसालदलांतरं सपंथानमपाः
पश्यदंभस्यामनुमापकम् ८० तेन गत्वाऽग्रखंडस्य मध्ये जलाधिसंनिधमं आह
श्रयपर्यंतमालुलोक महत्सरः ८१ यदालोकनमात्रेण हृदयपगतश्रमः
प्राप्य तन्मुलिनो पांत्यं वाजिनोऽवततार सः ८२ कृत्वाऽपनीतपर्याणं तस्य
लीलुचितोचितं गृहीतशाद्वलग्रासमाप्लुतांघ्रलकेसरं ८३ उत्तार्य्य स्वं ससत्त्वी

का॰क॰ सरसि संयम्य वाजिनं निष्क्रम्य सिचेनु लतान्तरेष्वयन्त्रयत्तस्य चायतः ८४ स्वयं
२७ सस्नौ पयो वारिभुज्जो विसकंदली उत्तरीयांशुके धानोन्निवसादसही शिलात
17 ले ८५ ततो मुहूर्त्तविश्रांत उत्तरस्मिन्सरस्तटे समुच्चरंतं सुश्रावगीतध्वनिमनानुषं ८६
तस्यां दिशि हठासन्नचक्षु कलितकंधरः तमादौ निविडश्रोत्रश्रुतिकिंचिद्भुवोऽश्रुणोत्
८७ कुतोऽत्र विजने गीतमित्याविष्कृतकौतुकः उत्थाय चंद्रापीडोऽप्यत्तामेव दिशाम
भ्यगात् ८८ गीतश्रवणलब्धेन सलीलमभिधावता अनुपृष्टेनापि मार्गोऽस्य मार्गो
कथ्यते स्म॰ दिशौवत्सवेशतं ८९ गत्वा प्रासादमौदिष्टस्यादिनातिदूरतः हसंतमिव कैलासलक्ष्मी
विभवमंशुभिः ९० देवचतुर्मुखं नेत्रे रत्नपीठप्रतिष्ठितं भगवन्तमुमाकान्तं ददर्श
प्रशान्तमत्र ९१ तस्याऽग्रदक्षिणांमूर्तिमाश्रित्याविहितासना उत्संगनिहितां
वीणां वादयन्तीकलस्वनां ९२ देहप्रभाविनानेन कुंदगौरेण सर्वतः सत्वालम्।

रिक्तनीरजलधेर्मध्यवर्तिनी ९३ कौपाम्भिश्शमितानंगमन्त्युज्जीवनवांछया रतिःप्रसा

दयंतीवतपसापार्वत्ताप्रियं ९४ नवापिवयसिप्राप्तैवेराज्ञाप्याससवासना व्यलोकिक

चंद्रापीडेन= न्यकान्तेनधृतपाशुपतव्रता ९५ चंद्रापीडस्ततांदृष्ट्वाविस्मयाविस्मानसः केयं

स्यात्कन्यकाकाताऽस्यादिव्यतांप्रतिसंशयः ९६ नांतर्धानमियंगच्छेन्नवागगनमुत्प

तेत् नमोतमवलंवेनमर्त्यसंदर्शनेनवा ९७ इत्यादिचिंतयन्नास्तस्तंभावास्तित

विग्रहः गीतावसानसमयप्रतीक्षणतत्परः ९८ साथगीतंसमाप्यपश्चवि

निधायवल्लकी प्रणम्यचंद्रचूडायचंद्रापीडमभाषत ९९ स्वतिथेस्वागतंतभ्यं

भोन्यस्मिन्नम्यतामिह प्राप्तोऽसिस्वामिमांभूमिमितःस्वागम्यतामिति १०० चंद्रापी

डस्तदाकर्ण्यवद्धात्मानमसमन्यत्ता व्रजंतीमनुवव्राजदेवतावत्प्रणम्यतां १०१ निवेश

का॰ क॰ १८ नातिदूरेऽस्यानिर्ज्जनशान्तगुहामसौ स्थिताजिनकृशाऽलांबुपात्रदंडकमंडलुं २ तत्रद

र्भस्तरासीनमुपविश्यामृगाजिने पप्रच्छचंद्रापीडंसास्वरूपागमनादिकं ३ सतुस

र्वयथावृत्तमाचचक्षेसविस्तरं साचविज्ञायवृत्तान्तंनिर्जगामबहिर्गुहा ४ स्ट

हीत्वाभिक्षापात्राच्चचरत्तरुगणान्तरोरधः आस्यतत्रस्वयंशीर्णैः फलैस्तंदस्तोपमैः

५ तत्रसतदुपभोगायचंद्रापीडंन्यपुद्भक्तसाः भ्रचतेसाश्रयानस्यास्तचविस्मयमा

नधीः ६ तस्मिन्नथकृताहारेगिरिशृङ्गवराणनिकेगत्वासापिफलाहारप्रक्रिया

मात्रमाचरत् ७ आगत्यचपुनस्तस्मिन्नुपविश्यमृगाजिने तारापीडोन्नायि

न्यादिकथ्यान्तरणमास्तसा ८ अपिनामस्ववृत्तांतमद्यदेशापिवर्णयेत्

पृच्छाम्येवंतरांद्ध्योचंद्रापीडस्ससकौतुकः ९ दृष्ट्वाचास्याः प्रकृतिमधुराम१

कृतिमावध्यद्विदात्तिराग्यंचतत्रकृतिसरलंलक्ष्यवाकाऽवकाशः आत्मोदंतानियत

गन्धर्वा = ५ चंद्रापीडेन = ५ भिक्षापात्रम् = ७

स्ववार्ता = १

मखिलं वदत्यति प्रार्थितेयं चंद्रापीडाः तराकृतरति : प्रपन्नसंप्रत्ययो ऽभूत ११ ·

इति कादंबरीकथासारे तृतीयः सर्गः ३ ॥ ॥ ॥

सततनुरागप्रभावर्द्धिवर्द्धमानकूतूहलः तामवोचत्तमाधुर्यविनयोदारयागिरा

१ त्वत्प्रसादकृतेनैवभागलाभेनममाऽमुना मनोभगवतिप्रश्नचापलेविति

युज्यते २ तमाहृष्टाहृष्टांभ्रमितिरियमाश्चर्यसंततिः तदाख्यानप्रसादेनजंतो

पमनुगृह्यतां ३ कतमोमुनिगंधर्वसिद्धविद्याधरादिषु प्रायेनजन्मनावासे

भगवत्याविभूषितः ४ पंचभूतात्मकं चेदं धत्तेधवलतांवपुः कथंकामपि

दिग्दंतिदंतकांत्यतिशायिनी ५ नवेवयसिकिंचातितीव्रवैराग्यकारणं येनारण्यनिवा

सादिडुः खमीदृग्विषह्यते ६ इतितस्मिन्वदत्येवंचूलाश्रुकणवार्षिणी करोदवल्क

लघ्छन्नवदनादिव्यकन्यका ७ अकंपनमनस्त्रेनांचंद्रापीडस्यपश्यतः इयमप्या

स्वबन्धुः खैः = १ वक्तुं = २

का० क० १९ कृतिन्नाम विद्धेर्यदाभिभूयते ८ असौ चिरं कृदित्वा च वल्कलो नम्रवलोचनो दीर्घमुष्णं च
निश्वस्य व्याहर्तुमुपचक्रमे ९ राजपुत्र किमेतेन शोकैकवसतेर्मम पापाया मंदभाग्या
या वृत्तांतेन मत्कृतेनते १० तथापि यदि ते चित्तं कुतूहलवशीकृतं तदिदं वर्ण्यते सर्व-
माकर्णय यथाक्रमं ११ सुप्रसिद्धमिदं तावत् भवतश्श्रुतिपथं गतं यत्संत्यप्सरसो नाम
सुरसद्मनि कन्यकाः १२ चतुर्दश च तद्वंशाः पृथक् पृथगवास्थिताः सोमाऽमृत
समीरा ऽर्क दक्ष मन्वादिसंभवाः १३ दक्षकन्योद्भवं तेषु गंधर्वाणां कुलद्वयं कन्ये
मुनिरिष्टारिष्टेति द्वे दक्षस्य बभूवतुः १४ तत्राद्यो चित्ररथो नाम गंधर्वाणामधीश्वरः
मुनेः श्रुश्रूषया पुत्राश्चित्रसेनादिपूर्वजः १५ तं कुरुषभस्त्रीनां तज्ज्येष्ठोऽरिष्टायास्तनः
हृत्नी हंसाभिधानो गंधर्वराजः प्राप्तिनपौरुषः १६ अकृत्रिममनन्यत्र मन्युका
लुब्धहूवरं गाढं परस्परं प्रेम तयोर्गंधर्वराजयोः १७ एतस्मान्नातिदूरे गस्ति नाना
रत्नोद्वलो गिरिः हेमकूट इति ख्यातस्तन्निवासस्तयोर्द्वयोः १८ तास्मिन्वसंत्यसंख्या

चित्ररथहंसयोः = २ कुलद्वये = ५

तास्तत्रभजन्त्वंभसंश्रिताः गंधर्वास्तोचविश्रंभभ्रमिर्जभद्दिवंपुरा १९ अथयत्सोमसं
भूतमेकमप्सरसांकुलं गौरीनामोदभूत्कन्यानात्मिन्यात्तिकृतिःश्रियः २० हंसोगं
धर्वराजःनाम्नहूहेलहिनप्रभं ततोयथार्पनामापसर्वप्याहंगामिनी २१ वि
रसंभ्रतावित्तंभनिर्भरंगत्हवासिनोः तयोस्तदभवत्तत्तुरेकोपिनमहात्मनोः २२
अहंतुमंदभाग्यैकाकन्याढुःकृतकारिणी उदभूवंतयोरस्यदुःखभारस्यभा
जनं २३ अनपत्यतयानातोमत्तुन्मस्तत्जन्मवत् अभ्यतंदत्कृतानंदः कृतो
दारमहोत्सवः २४ देहछायामिमांवीक्ष्यतातःसोमक्रमागतं वक्रेवराग्निरूपं
वमहाश्वेतेतितिनाममे २५ साहंपित्रगृहेबालावल्लकावकलस्वना संचरंतीख
वंधूनामकादंकमहर्निशं २६ अनवाप्तरसास्वादस्नेहादिद्वंदसंतति अत्य
वाह्यमक्लेशशैपघालास्थितिशेषशवं २७ अथबाल्यात्परंप्राप्तंमयामामारसो

४०

का॰क॰ चित्तं भवविकाराणामेकमायतनं वयः २८ कदाचिदथ वरमयेषु मधुमासदिने

२॰ ष्वहं अच्छोदसरसि स्नातुमागता ऽहं सह। ऽवया २९ अहश्यपूर्वां दन्यत्र मंजरीमह

मात्तवीं सर्वाभिस्सह पश्यंती कानने व्यचरं चिरं ३॰ कस्मिंश्चिदपि देशे ऽन्य

पुष्पगंधाभिभावनं अभ्यजिघ्नमनाघ्रातपूर्वमामोदमद्भुतं ३१ तं स्यंप्रभवजिज्ञा

सारसेन विहितत्वरा नातिदूरं तत्रोपश्यं मुनिकुमारकं ३२ अस्पष्टमिव वर्कं

दर्प्णमी शान्त नयनाद्विषा कलंक विधुबाविंबमदूषितमिवेंदवं ३३ विरुद्ध

यपि रूपस्य मेखलाजिनवल्कलैः कृताधिकमनोहारि रूपनिशायविभ्रमं ३४

तेन कर्णी कृता काचिदश्रुतनिरु मंजरी ततः प्रवृत्तमामोदसमाघ्रानवती मुहुः

३५ तं कृतो व्यागतं कांतं लावण्यामृतनिर्झरं चक्षुषैव पिबंतीव कौतुकोत्तिमप

क्ष्मणा ३६ रूपैकपक्षपातेन गुणा दोषांश्चपेक्षिणा ततः कुसुमबाणो न नीतास्मि

वशमात्मनः ३७ ततो ऽथ सत्र्वकामा ऽहमप्रगल्भतया मुहुः केनापि धैर्यमाहते

आमोदं = ३ मुनिकुमारेण = ४ आमोदस्य = ८

वत्तंदंतिकमुपागमम् ३८ वंद्योमुनिजनश्वेतिप्रचलन्मणिकुंडली अकार्षं वंदनं तस्मै तन्मुखन्यस्त

कृ = राग

लोचना ३९ तनः प्रेतप्रसूनायांमयि सोपिमनोभवः पतितोगोचरे चित्रमवंध्याभवितव्यता

४० स्मरोपिदिष्ट्यैवाऽयकुत्रान्तहिकृतिंधिया लज्जावकाशाकूपादिप्रश्वेश्रमगलभमायमं

४१ अथपार्श्वस्थमज्ञातमन्यंमुनिकुमारकं तुल्यतेजस्तयोवेषं तस्यसव्रत्तचारिणं

४२ भगवन् कथ्यतैकोयंकिंनामाख्यः किमिहागताः करोषिचिंतितंनिता ऽनेनकस्ययंमंज

रीतितोः ४३ सोऽब्रवीन्कुरलोकेमुनिस्तुरासुरपिरोऽर्चितः श्वेतकेतुरितिख्यातोतपसेगा

ऽपातिमोऽमुनिः ४४ पुंडरीकंसरः स्नांतमयासीन्सकदाचना नित्यं संनिहिताऽतत्रलक्ष्मी

त्वमवाप

देवंव्यलोकता ४५ सानंदालिंगनेनैकदर्शनेनैककेवलं पुंडरीकेकृतार्थ्यस्त्वास्त

वीकृते ४६ अयपादितदेवाऽयकुमारः सतयाश्रिया तवपुत्रोयमित्युक्त्वासवेदि

श्वेतकेतवे ४७ सोपियोगादृष्ट्वायधावन्ऽत्रमगृहीत्त नामजन्मानुगंचास्यपुं

वात्सल्य = ४ श्वेतकेतु = ३ लक्ष्मी = २

8|

का॰क॰ डरीक इति व्यधात् ४८ कोऽजयामास संस्कारैरेनं मुनिजनोचितैः अन्नीव वालभावेनान्य
२१ पुंकत्तयसोपिता ४९ अयं स पुंडरीकस्ते वर्णितः प्रस्तु मंजरीम् करदृशीति कृत्वाऽ
ध्यग्रास्थितोऽन्यां शिवालयं ५० व्रजतो नंदने चाऽस्य वनदेवतया स्वयं चूताङ्कुरे शलंका
रत्नकल्पोऽयमिति सादरं ५१ पारिजातद्रुमादेवात् दुग्धोदधिसमुद्भवात् आदाय मंजरी
कर्णे ऽनिधुतोऽपि निवेशिता ५२ इति तस्मिन्वदत्येव चपलोऽग्रहस्ततामियम् किम
नेनानुग्राहस्त्वदेनेत्यभिधाय मां ५३ सोऽनायि मुनिना तेन सास्तरद्रुममंजरी अपनीय
नि ज्ञा र्याता कर्णात्ममकर्णावतंसतां ५४ मत्कपोलतलस्पर्शसकंपतरलांगुलैः अथ
त्रिनिर्गतानायि स्वाद्यमालानिजान्तिकात् ५५ अप्राप्तैक्यस्तानितिमयाग्राहि सहसा
मया तस्मिन्नवसरे छत्रग्राहिणी मामवोचत ५६ स्नाता देवी किमिभर्तृदारिकेम
स्यतामिति तस्मात्प्रतिनिवृत्तायां मयि मां सख्यस्य सखा वावदत् ५७ वयस्य किमिदं चे

नीता=५ पुंडरीकेन=५

पुंडरीकः=२

स्वगृहीदितिविद्धिः=२
पुंडरीकस्य=२ पुंडरीकेन=४

नंस्तवाविशुनस्मीसिधां हस्तामध्यनयाऽज्ञासीदक्षमालांतकन्यया ५९ हस्तमा
मेयमनयाहृदयंतनुस्तां नतोऽसौपुनरागत्यकृतकोपमिवाऽब्रवीत् ५९ मया
हत्याऽक्षमालांमेकचौरितनुगम्यते यथमंदंकिलस्येवमया सत्यनिर्जिताकरे
६० अवमुच्याऽक्षमालेतिकंमन्मुक्तावलीनिजात् साप्यलक्ष्यनतानेतमनु
श्वासकृत्कहृच्छिनः ६१ सखीभिरपिमेदृष्टमिदंचापलमुच्चकैः किंचित्संज्ञातल
ज्जेवसरस्तटमपागामम् ६२ तत्राऽहमस्वंतत्रैवमकुः स्नात्वायथातथा क्वगताऽसिकि
मायातानाहमूःकोसावहंचका ६३ किमिदंकःप्रकारोऽयमितिनाज्ञासिषंतदा मुकुलादि
वतांबूलकरंकग्राहिणीमम ६४ प्रियानरलिकानामसाप्रविश्येदमब्रवीत् कस्तोमुनि
कुमारेणमुक्तानामेयेनमंजरी ६५ त्वय्यागतायांएष्मागस्मिंस्तस्यपंतेनतावकं पुंड्रस्तम
दियंतेनलिखित्वावल्कलपट्टिका ६६ एकाकिन्येत्वयायस्यैदेयेत्युक्त्वासमर्पिता ततः
स्वहस्तं=२

22

का॰क॰ तरलिकायास्तां हस्तादादायपट्टिकां ६७ तस्यांतल्लिखितामार्यामिमामहमवाचयं हृत्स्था
२२ ल्लतयाविसस्मितयाविप्रलभ्यमानोमे ६८ हंसस्यदर्शिताशोमानसजन्मात्वयानीतः
सातत्तैमिरिकस्येववम्लववकुलतया ६९ मोहायाय्यापिनावत्त्वंरामनमोऽमम ७८
तेनाविमुक्तमाँस्तिसमाकिमुक्तास्तवयापिवा ७० नवदंतिकेचविस्त्रब्धापितासिकियचि
रं एवंतरलिकांनववलयंताम्पुनःपुनः ७१ कांचिदन्नस्त्नोमात्राम्भवन्मन्त्रेवाऽस्त्यवा
हृदं अप्यप्रलंवमानेऽर्केप्रतीहारिमवविश्वर्यमे ७२ भर्तृदारिकयाहृष्टोयोऽत्तोम्रुनिः
कुमारको तयोरन्यत्नरोद्यादिनिष्क्रनीतिन्यवेदयत् ७३ शीघ्रंप्रवेशयेत्युक्त्वामया
तदेमिशंकया सत्वप्रवेशयामासतस्यतंसत्त्वारितां ७४ सत्कारैरागोचितैर्नाहं
भवत्याचैतमप्युज्जयं गुरुर्त्तामिवविश्रम्यपर्यंकेमदुपाहृते ७५ मदुत्तरीयसंस्पर्शमा
घो तैतेनचरसाद्वयं हर्षितंतरलिकायांच्यक्तुकामःतरांव्यधात् ७६ मयालोक्तमयिए

पुंडरीकशंकयाः = ३

पुत्लालज्जमानइवाऽभ्यधात् अहंकपिंजलोनामतस्यबालसुहृन्मुनेः ७७ नवाऽ
कुप्रवर्त्तिमेचास्मिन्ननभ्यस्तइवाऽध्वनि क्वायंमुनिजनःशांतःक्वचामीरागविभ्रमाः
७८ तथापिव्यवसायोमेसुहृत्स्नेहतयान्वितः नहृद्यसेप्रयातायायराजपुत्रितदा
मयि ७९ हत्वेमुक्तावलीविभ्रान्तस्समंतिकमागतः अहोरम्याऽक्षमालेयंवयानी
तेतिवहृतां ८० विहस्य·स·मया·किंचिन्नोक्तःक्षितोपपत्तये नोपदेशप्रकारोऽस्त्री
नस्सहृद्यांतविस्तरः ८१ ततोऽस्तुणायोमंत्रोवायोमयातामध्यधीयत कुवोभिःक्षि
प्रमानोमेत्वपानततापिशिरोधरः ८२ ताभ्यांतीर्णोस्मितःस्तनरामामपीडयत् कुथ्धा
दिवमयालब्धोविविक्षिप्तसकलांवतं ८३ अन्यएवसमंहंतोवचसांयोनगोचरः
तदवस्थंततमालोक्यविरतांशाःप्रबोधने ८४ अहंततस्थारागतस्तापमिवंयत्तप
तोऽभवं अन्तर्नीर्थनलिनीपत्रशायनंचंदनोद्धितं ८५ तस्यस्याऽस्यकर्एनपांभूतां

23

वा
का.क. गेर्वाकिरं त्वय्यात्तदवस्थोपि सकिंचिद्वक्तुमक्षमः ८६ सखाख्यमलिनांदीनांमयिहि
२२ ष्टिमपातयत्ततोऽहमिदमेवात्रप्राप्तकालमचिंतयं ८७ राजपुत्रिस्वकुमारादृति
रागाद्यमुपागतः अतः परं तत्सामर्थ्यंगतापथ्यंममयागिरः ८८ कंठेविपरिव
र्तन्तेक्वचित्क्षमापिवेत्स्यतः इतितस्मिन्वदत्येवप्रविश्यप्राहकंचुकी ८९ तत्र
स्वस्थशरीरेतिज्ञात्वादेवीसमागता तच्छ्रुत्वाजनसम्मर्दभीत्ययौततःकपिंजलः
९० नचप्रतिवचःकिंचित्तमामंत्र्यमपेतत्नः तदुक्तांनुदर्शांतस्यजनस्यां
वेपमानाहृष्टी ९१ आगतांबागतांवापिनाऽहमेवामलहृदय ततःकमलिनी
९२
त्यत्काराद्यौकापिगत्वैरवैडदितेसर्वेष्यावामोविचौवैचौर्यनाशिति उन्मलि
तेवकामेनदग्धेवविरक्तान्निला ९३ पुनस्तरलिकामेवसाम्नाकंठमवादिषं
त्वंहंयथायथावापिमवेयंसत्तमत्कुले ९४ कथंभविष्यतीत्येषाचिंतादोलायते

वृत्तं ग्रन्थमानं ग्रकुलाचारोलज्जागुरुजनताड्यं ९५ इतः कामोऽनिरुद्धोविरहेमर

गाद्दयन् कथकिंकरवारायत्र मुहुतीकमनोमम ९६ मान्मनेमेडुलरेविप्रवधैनासिनि

मद्गन इत्यादिविलपन्त्यामेनतकालसहलमोदया ९७ जगारवेनतनं मर्त्यमनिद्देवनय

नकाति ग्रमम्मांग्राहयित्वाऽसोसंज्ञांशीतजलजानिलैः ९८ निपत्ततापपद्योरसाभ्र

नेत्रान्तरलिकाऽवदत् मंधर्वराजाविवाहोऽयमिह्यवाऽन्योन्यसंगमः ९९ शास्त्रेवुपवि

नालस्मान्नत्वंलज्जितिसुगम्यतां नथैवकन्तानन्तमालयोगयवैषम्यसहग्रहात् १०० ता

मेकामग्रतः कृत्वानिर्गत्वाऽहमलाद्दिना ग्रभ्यागममिमांभूमिमोनकवचकुलैः प

दैः १ नदामेदद्दिवांचक्र संस्यंदतमूर्छहुः अवकामिकवाऽश्वैषांकाननेकदित

नध्वानि २ नैनैवामन्दथांकाऽहमवाद्यमधिकनूराः पद्मानिकान्तिविड्रुवां-हारयस्वन

वोनिधे ३ पुंडरीककथयतोऽसिमूर्त्यंहत्वाजगन्नयं हाहतोऽस्मिविलीनोऽस्मि

ग्रमिकारिकापद्मपधरेत्यर्थः = ५

गत्यादिविलपंतंकापि जलमप्रएवमिति श्लोकषत्कर्थेनान्वयः =२

२४

का.क. दग्धोऽस्मिकरवाणिकिं ४ गत्वातानस्यवदनान्निःसृतकौन्तोः किमप्यूतः अथपाप
२६ महाश्वेतेनतत्कण्ठस्यऽस्तमालया ५ हामेसखिदोऽस्मव्यग्रासप्रवृत्तिरपित्वया वय
स्यदेहिमेवाचंतज्जीवामितयाविना ततोऽष्टसप्तबमित्यादिविलपंतंकपिंजलं ६
अथप्रकंपमानांगीविसंकुलपदक्रमा ७ केनाप्युत्क्षिप्यनीतेवतंप्रदेशमप्या
शिषं मत्वाविमलहृत्स्थादंतंवदरागोत्कांजजीवितं ८ किंचिद्रसेन गताऽस्मीतिनि
श्चित्यैनतत्याऽस्थितं एतावदुक्त्वामूर्छांधालवकूलांतमनंतरं ९ विवसांनीवसाके
त्यालिपपातशिलातले प्रनष्टचेतनांकैनांचंद्रपीडोव्यलोकयत् १० अथकारि
तामास्मालंकृतानामसममत्यत संभ्रमंसमुत्थायकदलीदलमारुतैः ११ तोये
श्वाशिशिरैः सर[illegible]ः संज्ञामेनामनियत अवाप्तचेतनाचाऽसौस्मृत्वातद्दुःसनंति
जं १२ तदेवानुभवंतीवकरोदविललापच तत्पण्णामपप्रभंत्यंत हृदयानितथापुच १३

प्रतिशाहेन चैवोच्चैर्हृदि शोपि कृतडुम्बिरं चंद्रापीडोपि सामाहवाष्पस्तद्विलोच
नः १४ आस्तानशक्यते वक्तुं श्रोतुं वान्यदतः परं कथमप्युपसंहृत्य शोकावेगं
नत्सां वदन १५ किमतःपरमत्यन्तदुःखं श्रोतव्यमेकत्र किंकुर्म्याय येनाश्वा
सं धेन स्वजीवितं १६ राजपुत्रविभर्मीदं नदा ध्रुवं पृच्छामीति तदेतस्य पतितीव्रस्य
दुःखदावस्य नाहृशः १७ नकाचिन्मरणादन्या मरणाग्राहि प्रतिक्रिया मर
णाध्यवसायनिश्चयं कृतवत्यास्मि वसाविधानके १८ निरियायच चंद्रमंडला
न्युत्पथः कोपि हिमोपमद्युतिः सोऽवतीर्य्य गगनान्महीतले तांनिधाय भुजपंज
रांतरे १९ उत्पतन्दिवमुदात्तयागिरामामवोचतापितेव सांत्वयन् विरम मरसा
पायादस्मात्प्रियेणाऽवाग्नुना पुनरपि महाश्वेते वत्से भविष्यति संगमः इतिति
रमिमं श्रुत्वा तस्मात्ससंभ्रमविस्मयया किमिदमिति तंतत्राणुषं प्रश्नस्तत्र कपिंजलं

25

का॰क॰ २१ प्रियसख मयस्त्वद्बाहुनागमसीति स्फुरितविकटकोपाटोपमत्सरात्दृष्टिः
२५ मम्भवनमदत्त्वा किंचिद्देशान्तिवेगात्कृतपरिकरवंधमत्सौर्ध्वगा दंतास्तिं २२ प्रसुदं
मम्भितेत्र्ययोरपि विविशुः शीतालियोमंडलं ततस्तं प्रत्य य संहृतो चित्ताविधिः तामिस्मिप्रि
नेदंवतं नातेनापित्तः प्रत्यय गतमित्रसीनैव ने तं गटहं यत्नेनापित्तयारिनीतिसावि
रक्षित्वागतं स्वानग्यहान् १२२ इति कादंबरीकथासारे चतुर्थः सर्गः ४ श्री इत्या
वोदितानि व्यंजनवृन्तानि वहुविस्तरा विरराजमहाश्वेतागतिनिश्वासग्लापितद्रुमा १ चं
द्रापीडस्तु तच्छायस्मनोभवविजृंभितं सकंपविस्मयोत्थं नस्तामत्योवाचसांत्व
यन् २ मयात्ने चिरहृत्तोपि पारिरागा मम पश्यता शोकः प्रत्ययगृतां नीतः कौतुका
विष्टचेतसा ३ सात्वमर्हसि कल्याणि न शोकं कर्तुमीदृशं प्राप्यासि त्वमसि देवेन
नूनं चंद्रमसा स्वयं ४ कौत्यक्तत्याविधाकारस्तस्यातिर्मण्डलातनः निर्गत्यत्र

चैव विशन्निसि संभाव्यते नरः ५ अयं नेगतयस्य मित्रादेवतानाम नेवकाष्ठाः वरश्रा

यतपः शक्तियोगवैचित्र्यानिर्मिताः ६ श्वेतकेतुस्ततस्यात्ते प्रजापतिसमः पिता

नात्येवततस्यातपस्समवश्यनामाकिंचना ७ इत्यादियुक्तमुपन्यासैरितिहासै

र्निदर्शनैः महाश्वेता तमाश्वास्य पुनः पप्रच्छ तामसौ ८ सा तेतरलिकानाम

विश्रंभनिर्भत्तासखी गत्वाभगवतिक्वायनहि सातावंविलंबति ९ पृष्टोवाच

महाश्वेतम्कापस्यौयान्तिनयाहिविनी भक्तावत्राधिनिर्मितेमे यथासौ महितामया

१० यस्याचित्ररथोनाम गंधर्वाधिपतिर्मया मार्गः वर्णितोयेनदेवाय्यंमन्यपद्मापमहे

श्वरः ११ येनस्वानितमन्यचम्पमषोदादव्यमिदं समः येनाचित्ररथं नाम कृतमेत

त्रकाननं १२ यस्यामतनात्समभूत्यन्नेप्रस्ततना मरसंकुले महिषीमदिरानाम

जीवितादपिवल्लभा १३ तयोः कादंबरीनाम कन्या गतिनवयौवना लक्ष्मीमुपहसंती

विश्वासानिश्चलेत्यर्थः = ६

78

का.क. वल्कलाविलासायविभ्रमैः १४ तयास्तु कमलाप्रेमबाल्यात्प्रभृतिमेतया यथैकमे
२६ वजानातिजनोजीवितमावयोः १५ विदित्वादग्धवृत्तान्तंश्रीमंसपदिमामकं सक
ग्रहीन्नियमंबालावाप्यमासरसापिबंधुभिः १६ महाश्वेताऽस्यदुःखस्ययथन्वकल्प
भर्तेवाधिं तावन्मयातसोढव्यं पाणिग्रहणमात्मनः १७ यत्नोयथायथा
तस्यायौवनश्रीर्विजृंभते ततस्तत्पातृप्यारवेदं धत्तेचित्ररथस्यखरं १८ संदि
ष्टंतेनमेपुत्रीयतस्त्वावाहितातृप्या यथेमंदुर्ग्रहग्राहंध्विंविचत्तिंनवरवसा १९ त
तस्तरलिकातत्रमयाप्रकरणोचितं प्रहितावकुंसंदिश्यप्रथमंयंतेयवसात
तः २० इतीत्थंकथयन्तीत्यामहाश्वेताश्रमेदिनं चंद्रापीडःप्रयातेस्तमर्के
संध्याविधिंव्यधात् २१ तत्रेन्द्रायुधमानीयसंयम्यानितुलेकचित् महाश्वेतो
दितेदेशेपरांशय्यामकल्पयत् २२ तस्यशय्यामनिषण्णस्यश्रान्तस्यापिपिपा

तया कथयामास सर्ववृत्तांतं तामेव ध्यायतस्थितरं २३ पुनर्पुनर्महाश्वेतामां वैशंपायनमे
क्व पत्रलेखां च सारात्रिर्गता प्रायेसराजागृतः २४ इंद्रायुधमश्वकाहायत्रो महाश्वेताम्
रवैहसं [illegible] भिन्नमश्वोपिहार्षीमानुषवद्ददौ २५ प्रयातायांतस्सर्वपर्यांकृतमा
[illegible] समाधेः स्थित्वा तु घ्राम महाश्वेतां तदंतिकम् २६ चंद्रापीडे प्रविष्टेथ
नाति दूरंगतेरवौ सगंधर्वकुमारास्सौ ततस्तरलिकायथौ २७ सावित्वा महाश्वे
तां परिरीयत्यो पाविश्यच सिद्धार्थासीतितरिष्टपाचालितग्रीवमब्रवीत् २८ त्वत्तं
देशं नीशान्योत्तं यत्तया भर्तृदारिके नवतत्राशनाकारिकेयूरकासुखवातस्थ्यः
२९ अयकेयूरकः प्राहनाभिज्ञासि चेतसः स्वस्य स्वमेव चेनस्ते मनमनः किं
वदीतसे ३० भूमिर्वैनाहृष्टस्याद्यकमुपालंभस्यन्द्रूयसः तथाव नवनिवासिनं
[illegible] सिनी ३१ आकराणनवसंदेशावचस्तरलिकामुखात् एवंत

२१

का॰क॰ प्रतिसंदेशः प्रियसख्या निवेदितः ३२ इतिश्रुत्वा महाश्वेता चिरंनिश्चललोचना
२७ चिंतयित्वा किमप्यंतश्चंद्रापीडमवोचत ३३ राजपुत्रभवोदारः समाचारश्च पेशलाः
ततोतिसर्वभावेषु निस्पृहाणामपि स्पृहां ३४ कादंबरीवचश्चेदं श्रुत्वा केयूरका
त्वया नत्रकोवाप्रतीकारः स्वयंमज्जमनाहृते ३५ एनोनदूरे राजधानीतदयत्नां
पश्यास्मदनुरोधेन श्वोगंतासि स्ववाहिनीं ३६ उदात्तमधुरामेतां दर्शयिंत्वा
त्वदाकृतिं यद्गांधर्वलोकस्य मयाप्युपकृतं भवेत् ३७ चंद्रापीडस्तु तामाह
यद्भवत्या भगवत्यलम् अनतिक्रमणीयं तन्मुनीनामपि शासनं ३८ प्रावर्तत
ततो गंतुं समहाश्वेतया सह पद्मामिवातियुज्याश्वं प्रतिकेयूरकं दृष्ट्वा ३९ के
यूरको गत्वा तो गत्वा कादंबर्यै न्यवेदयत् तस्यागमनमाकारं गुरुणां श्लाघित
विस्मयात् ४० गत्वा कल्पांचिदध्वानं चंद्रापीडः समासदत् गंधर्वराजनगरी

मथरामभरावती ४१ आसाद्य राजधानीं चंगस्फाटिकतोरणां सप्तकक्षा

अतिक्रम्य कन्यांतःपुरमभ्यगात् ४२ कंचुकोपदिष्टेन वर्त्मनाऽप्यप्रविश्य

सः भास्वन्मरकतस्तंभं श्रीमंडपमलोकयत् ४३ तन्मध्ये मणिपर्यंकम

ध्यासीनां महीयसा रत्नाभरणविचित्रेण गणेन परिवारितां ४४ देहप्रभावि

तानेन रत्नकांत्यभिभाविना उत्तप्तकनकद्योतं घोतयंतीं दिशः ४५

तटस्थमप्याह्वयंतःसमाधारमासिंचतः स्फुरितानवस्यलावण्यसरिंधोरत्न

तरंगिणीं ४६ सर्वोपमेयभावानामुपमानत्वमागतां कादंबरीं ददर्शाऽसौ

दूरविस्फारितेक्षणः ४७ परातिशायकोटिस्थं रूपलावण्यसंपदं तस्यासौ

पश्यन्नंतश्चिंतयामास सत्वरं ४८ सत्यं न काचिदप्यस्याः निर्माणे वाधिर्विधेः

ईदृग्रूपाय पितत्र्या न्निसृष्टुं प्रभवान्निस्मयः ४९ सोऽयं यान्निहरेः कालोलक्ष्मी

का॰कल्पविभक्तः देहार्द्धेनदधतस्यौरीवंचित्तमंद्रशेखरः ४९ कृत्तमत्तगणं सहस्रैरगानितिर्मिथेयग
२८ वहिरगाः अतन्वकर्म्मिरागायेननित्यमेषानहृष्यते ५१ इत्यादिविंतय्यस्मिन्नप्या
चित्ररथस्यात्मजा प्रत्युद्ययौमहाश्वेतामभ्युत्थायससंभ्रमं ५२ महाश्वेताकादनि
ससंस्नालिंग्यरत्नेरातिर्भूरं गांचंद्रापीडनिर्द्दिश्यपुरस्ससम्मभावत ५३ अयंचंभारते
वर्षेसार्वभौमस्यभूपतेः तारापीडस्यतनयश्चंद्रापीडइहागतः ५४ अनेनेह
प्रविष्टेनदृष्टेर्विषयवर्तिना भवत्वस्थितागंधर्वकुटुंबकमहोत्सवः ५५ अथका
दंबरीनास्मिन्पद्ममोहेपविकासिनी आकर्णप्रस्थापांगं चिरंदृष्टिमपातयत
५६ हारेणविहृतेनाप्यनेनैवनिजमायया मत्स्योंतःप्रविश्यास्यवबंधहृद
येपदं ५७ रत्नपीठोपविष्टेनचंद्रापीडेनदंतिके अध्यासिघातामेकत्रहंसचित्र
रथ्यात्मजे ५८ तद्रुगात्रिमितमासीनामथकादंवरीवलात् महाश्वेतामुदाहयावारं

चंद्रापीडे व्यदीपयत ५९ शरीरनिर्विशेषा पत्रकादंबर्याः प्रियासखी मदलेखा त्रिया

तास्य चरणाताडनं व्यधात ६० कादंबरी तु सस्वेदप्रकंपकरपल्लवा तं मूलक्षमा

त्मानं स्वयमस्मै न्यवेदयत ६१ तदंगुलितलस्पर्शमात्र घूर्णितमानसा नो

लकपत्रमालारत्नवलयं प्रत्युत्तं कराद ६२ चंद्रापीडोऽपि तत्पाणितलसंस्पर्शमात्र

या त्रयस्त्रिभुवनाधीशस्यापि वात्मानममन्यत ६३ तूष्णीमप्यवदातीनिसर्गोऽस्मि

न्कान्यकाजिते शुकसारिकयोरासीत्केलिः कलत्रकारणं ६४ तत्प्रसंगेन सौहार्दा

सक्तयोः कलहच्छद्मये चंद्रापीडोऽत्र वीघेन सर्वाः स्वकं तुपुरं गताः ६५ तास्वदं तत्प्रभा

घोतदिङ्मुखा मधुरस्वराः चंद्रापीडगिरोऽजकुलदा कादंबरी शुश्रुतः ६६ तावदेव वि

श्यततद्गणावं मधुरं प्राह कंचुकी राजपुत्रीऽभुवां प्रभुं देवी निर्विघ्नमिच्छति ६७ श्री

द्रापर्वतकं कृत्वा स्कन्धावारमारोपेते चंद्रापीडं स्कन्धावारसमयात्र अन्तरंतिके ६८

का·क· तत्राऽध्यासितपर्यंकेके पृष्ठ... स्मरा: सख्या: कादंबरी सखि चंद्रापीडं सिबि
२६ विरे ६९ स्नानानुलेपनाहारक्रियाप्रततद्गुणहृता: केयूरक... विभवे
रूपयादिता: ७० अथ मंदप्रभे भानौ भेजे कादंबरी निजं मंदलेखा... रीव
महाप्रासादमस्तकं ७१ चंद्रापीडं च तत्रस्थं क्रीडापर्वतवर्तिनं निरवर्णयदक
रोमप्रसरत्नो(ता:)पांगया दृष्टा ७२ चंद्रापीडेन दा तस्या: कटाक्षालीदृशा कोटय:
समं निपेतुस्तस्यां च कुसुमौधप्रसाधका: ७३ कलहैरुपलब्धैश्चिंतितं(मे) कृतसमाग
मै: गलावरायं पीवंतीव मदलेखामुवाच सा ७४ न मयानाम कथास्त्वपि
स विप्रलब्ध: अथ प्रत्यदत्तो हृष्ट: स चंद्रापीडविग्रह: ७५ न मह — सयाकिं
चिंत्कं प्रकृतिवत्सलानि अप्यवेहानवंत्यान् सर्वमुत्कमनंतरं ७६ अपिना
मविकारो मे तदानीं लाद्दिततलया किंवानलतया ये... इष्टमन्मथ्य विषम:

७७ अद्यापिनिजसंकल्पविकल्पविक्रियामिमां मनस्यं हरामेव स्थूलामपि

पथ्यात्पथ्या ७८ किंत्वसौ दोषसरोऽस्याः स्वकल्पमंडनमाकृतेः उरस्या निश्चतो

पास्य न्नूर्णमामुच्यन्नंत्वया ७९ मद्लेखवागृहीत्वातं हारं गत्वा तदंतिकं तथा

वाचयत्यथो तेन प्रत्युत्कासा न किंचन ८० आमुच्यन्त ततः कंठे हारोऽस्य मदलेख

या शारदेंदुकरोदारप्रभाभ्रान्तविनिर्दिङ्मुखः ८१ चंद्रापीडश्च हारेण राजकन्

नमंडनः पूर्णेंदुरिवनक्षत्रकलापपरिवारितः ८२ कादंबरीचिरंत्वेनमवलो

क्यानिशागमे प्रासादशिखरात्तस्मान्मंदंमंदमवातरत् ८३ उत्थायपचंद्रापी

डोऽप्यकृतसंध्याविधिस्ततः अवालंबतदेहेन शय्यां चिंता ^चचेतसा^ ८४ किंसुगंधि

र्वकन्यायायाविलासास्सहजाश्रमे अपीमंजनम द्दिश्यबालांतर्वयतिस्मरः ८५

दृष्टिर्विपराग हृत्तीघयप्यात्वस्यामविचेतंदृः तथातसंभाव नौ हार्यं ममचेतसि वर्त्तते ८६

वृत्ते

३०

का·क· दृश्यन्ते पुष्पितस्तावत्किमनङ्ग इति द्रुमः स्वकालेऽपरिणामेन न जानीते किं फलि
२· ष्यति ८७ अप्यवायौवनोन्मादस्कृत एव मम भ्रमः कमनुष्याः क्व गान्धर्व्यः ता किं के
न संगताः ८८ आत्मसंभावनाचेयमात्मगम्यस्य दुश्चक्रमः कालेन व्यज्यते ह
र्व कल्पेच मम सैनिकाः ८९ इति चिन्तयतस्तस्याति दूरात्स्वचिरसंभृता चकार स
कुलाकारे क्राह्लीताशीश्वानि पद्मान्यपात् ९० अपरेद्युरथोत्थाय कृतसंध्यावि
धिक्रमः कादम्बरीमहाश्वेते दृष्ट्वाल्लब्धो चिरादिव ९१ तदन्तिकात्समादिष्टगं
धर्वपरिवारितः सद्भ्रावयुधमाह हर्षप्रजस्थेपत्तनां प्रति ९२ अप्यकेनाप्यु
पायेन लब्धमार्गमसौ निजं स निविष्टः स्वरस्तीरे स्कन्धावारं व्यलोकयत् ९३
तदा हृष्टान्तपान्तर्वा मन्त्रिपुत्ररहस्यगोऽसौ स्ववृत्तान्तं निवेदं चक्रे पत्रलेखां वि
शेषतः ९४ निषीतस्यामतीतायामन्यद्युरुदिते रवौ केयूरकः समागत्य।

हेमकूटादध्याऽब्रवीत् ९५ कादंबरीनरपतेत्वामभीष्टांदिदृक्षते विस्मृतं शयनीये
वशेषहारमुपाहरम् ९६ केयूरकवचः श्रुत्वासंगतः पत्रलेखया चंद्रापीडः पुन
स्तूर्णंहेमकूटमप्यागमत् ९७ अभिवंद्यमहाश्वेतांश्लाघितागमनस्तया काद
म्बरीमप्यापश्यत्पत्रलेखापुरस्सरं ९८ उद्याननलिनीपार्श्वकल्पितेहिममंदि
रे कदलीदलशय्यांतांविषमांग्लानविग्रहं ९९ तदालोकनमात्रेणामुकुराश्रवा
सितेवसा तत्रउत्थातुमिच्छंतीप्रायानैवास्ततन्क्षिरा १०० ततः कुशलसंप्रश्नसु
खमात्रपावित्रिताः नानानर्मविलासाद्याः प्रावर्त्ततयोर्गिरः १०१ तस्यांतत्र
चिरंस्थित्वातदिष्टांवशवर्त्तिनं भंगीभणितिभिर्व्यक्तमावेद्यानिजमाशयं १०२
तदभ्यर्थनमादिश्यपत्रलेखांतदंतिके केयूरकद्वितीयोऽसौजगामकटकं
पुनः १०३ तत्रोज्जयिन्याःसंप्राप्तमन्येद्युर्लेखहारकं अवलोक्यतदानीतंलेखं

का·क· स्वयमेवाचयत् १०४ पित्रराज्ञांनततोज्ञात्वाशीघ्रागमनसांश्रितं केयूरकवकरेन्य
३१ स्यत्तल्लेखंवकृणैतेद्वारा: १०५ तदर्थमप्यसम्मंत्र्यसहमंत्रिसत्तेनस: एवमेतदि
तिध्यायन्ग्रस्थानस्थेर्यमगृहीत् १०६ सत्यंवाध्विमभवन्मसादरासिकां चेतोममे
तत्परंगंतुंतेषुनाकिंतुशासनमिदंतोल्लंघनीयंगुरो १०७ मन्युःसंप्रतिसहलां
पुनरिहागंतास्मिकादंबरीसंदिष्टयेतिसखाप्यगात्दमसोकेयूरकं प्राहिरोतर
१०८ वैशंपायनमप्यभाषतभंवानकंवाहंहयन्वाहिंनीपश्चादेष्यतियामिसत्वर
महंस्वल्पैरिनौवाजिभि: १०९ ततोघूतदृविडधार्मिकवंसूपवेवभाषान्तपश्च
दराासिद्धिकथ्याविनोदै: नीत्वानिशांसततमसत्वलितप्रयारंगे:स्वल्पैर्दि
नैस्त्वरितमुज्जयिनीमवाप ११० इतिकादंबरीकथ्यासारेपंचमसर्ग: ५
अथप्रविश्यनगरीमुपास्यपित्ररौचिरं शुकनासंचसोऽध्यास्तकुमारभवनं
ततः १ तत्रकादंबरीध्याननिरतैकाग्रचेतस: बभूवरतयोकिंचिन्नास्यस्थाससुचरि

ष्टुव २ नाकरोत्प्रियमाहारं नावोधि मधुरं रसं नवाद्रियत वासांसि न च स्पर्शविलेपनं ३

२ सार्थच्युत इवाधन्यो यूथभ्रष्ट इव द्विपः वागुरापाशसंवद्ध इव सारंगशावकः

४ दिवा विभावरीं ध्यायन्निशि वा चन्दिवागमं उदीचीमवसान्नान्तो वीक्ष्यमा

णोऽनिशं दिशं ५ केयूरकोदितं मां च वत्सात्वा किं चिन्तयेदसौ किं वदेत्पत्रलेखां

वासा किमस्य चेन्नवानया ६ इति नक्तं दिवं ध्यायन्नलब्धधृतिवंधनः कालां

कियन्तमप्येवं चंद्रापीडोऽत्यवाहयत् ७ आकारसंवृतिः ताद्दृगस्य गूढौन्म

नोभवत् यथा तां भूत्यन्तामस्य पितरौ नाधिजग्मतुः ८ दिनेष्वथ व्यतीते

ष्वपत्रलेखानंदंतिकं प्रापद्वलाहकस्त्रीयनिर्वृत्तपार्थ्येसोऽहसा ९ चंद्रापीडोऽ

प्यंतौ हृष्टासक्लासितमात्मनः कादंबरीमिवाऽभ्यंतपस्पर्शविकलकुर्मकुः १०

३५ ततो विसृज्य पप्रच्छ दृष्टः कादंबरीकथां कियन्मम स्मरत्येषा किं चिन्नागमनात्कि

वा.४. यतः ११ साप्यभूयमिवालोक्य चंद्रापीडमवाचत सा किं तया चिन्तया देवयुक्तना रा

३२

का॰कं॰ धयास्थिरं १२ असौ किं स्वप्रसंगेनेन स्वयं मकरकेतुना त्वय्यर्पितानुरागेति श्रीव
३२ तौष्ठी रिवाश्रिता १३ तां चाभिनवभावाद्रां बालां तनुलतामिव तीव्रो विरहद
वाग्नी दीप्तिवानासि किं कृते १४ केयूरक मुखाद्बुद्धागमनं देव तावकं वत्सं नि
हितासालवल्लरीव व्यकंपत १५ लब्धस्थैर्य्या वदन्मां च पत्रलेखे किमीदृशं
युक्तमेतस्य यन्मन्ये रक्तां स्यापितक्बोति १६ ततः प्रभृति निश्वासैर्हद्गमा
द्विनैरिव लोचनाग्रीषस्य निष्ठो वास्ताव्वदीयत शनैः शनैः १७ अलब्धकृतसमा
मोदाः प्रागम्यास्तत्क्रमागताः दूरात्परिहरंत्यस्याः कवरीमद्यषट्पदाः १८ रो
दनात्क्षीणतापंगे चिरं विस्मृतकज्जले नेत्रे विस्तृतमाधुर्येगते तस्याः कथा
यतां १९ चित्रपत्रलतालेख्यां विहाय त्रियतेन वं मंडनं गंडयोरश्रुकरा
मुक्तावलीमया २० मृदुस्वभावरक्तश्च प्रवृद्धैरसमोष्मभिः ग्लानिमानी
यतेतस्या निश्वासैरधरः स्वलैः २१ तनोल्लविरहेप्यस्याः शोकान्हि वहि

वृत्तो दाहप्रतिक्रियान्यस्तैर्हारकर्पूरचंदनैः २२ विरहज्वलनज्वलस्यालावण्यज
लनिर्झरैः वाडवश्चाग्निनानेतिशाममनन्यद्भुतंद्वयं २३ मुहुस्समस्मिहंसीवमरा
लोपवनेमुहुः पुलिनेचक्रवाकीवमुहुर्लुवतिविह्वला २४ मुहुर्भवंतमालिंग्य
संकल्पविहितंपुरः भून्येभुजलतेवीत्यविललापततोनिद्विता २५ मागादा
यमुपालंभुःसंकल्पादपिदूरतः इत्युपालभतेनत्वांभीतेवमनसापिसा २६
त्वदाकारमयंचित्तंत्वन्नामस्मरणागिरः त्वन्मार्गकलिता दृष्टिस्तस्यास्तं
प्रतिवर्त्तते २७ कियद्भावरार्यतेनतस्याःपरेरावीरहव्यथा स्वयंवेदनगम्या
हिसात्वयैवानुभूयते २८ किमप्यारव्यातुकामासावकुशःस्फुरिताधरा ह
दयस्थेनकेनापिगुरुणावनिषिध्यते २९ भूमौविचेष्टमानांगीभुजंगीवैक
दापुनः दिशोवीत्यमदुत्संगेनिधायमुखमब्रवीत् ३० उत्तिष्ठपादजीवंतीमा
मिच्छसितमानय महंनेतुमशक्यमाहिरुद्दूरमिदमंतरं ३१ स्थितायांत्वयिजी

का॰ क॰ वामित्वत्स्पर्शेनियप्यानव्या गतायां चिरंकालंत्वमंत्रेममनाऽसवः ३२ इतिश्रुत्वा
३३ चतत्त्रह्रदयासमायातास्म्यत्तष्परम् देवः प्रमारागामित्युक्त्वारुदतीविररामतदा ३३
चंद्रापीडस्तदाकर्ण्यजातस्मृतिरिवाऽभवत् लत्त्वास्यिनिस्थिरंदध्यौगमनेहेत्रम
त्मनः ३४ दिनेष्वन्येषुजातेषुवक्तुंकादंवरीदृशं आगात्केयूरकोप्याशुदीर्घा
ध्वस्यांतवाहनः ३५ सचोत्त्रायित्यविभवंप्रविशन्वीक्ष्यसास्मितः स्थानेनतुम
तोलग्नंस्वामित्याश्वत्यमन्यतः ३६ आविघूयदृढशोकेनचंद्रापीडोयथाक्रमं
चक्रवाकस्वैकाकीप्रियांविरहविह्वलः ३७ दधत्पापांपूर्ववार्त्तांयावामरंपा
त्रलेखया संवीज्यमानः पर्य्यंकेनिषण्णः स्तम्भविग्रहः ३८ प्रशीघपत्योपवि
ष्टोऽसौगाढांशिरसिपस्पृशो कर्वत्वाकुशलप्रश्नंचंद्रापीडेनसादरम् ३९ ततः
कादंवरीवार्त्तांपृष्टः केयूरकोऽमुना पत्रलेखामुखंवीक्ष्यसंदिग्धमिदमब्रवी
त् ४० उत्कोऽसिनाग्नयाकिंचिदुक्तश्चात्किमिहास्थितः उक्तश्चेहस्थितश्चात्र

सिद्धतमागमनेनमे ४१ तप्यापिवदसंदेशमित्तितेनकुतोदितः पुनःकेयूरको
व्याहृताहिविज्ञाप्यसेमहा ४२ कथंजीवन्तरुद्धमाह्वविरहोहंतिमामिति
तस्यास्माकूतया हृष्टाविसृष्टोगतमितनांङ्गिरा ४३ किमत्रवकुतोतेनतप्याऽ।
स्याविरहव्यथ्या मयापिजीवतीत्येवंपप्यादोलायतेमनः ४४ तत्कथ्या
मित्तथ्यास्थित्वातास्मिन्नपदितेचिरं चंद्रापीडःस्कंधावारसंकेयूरकमकारय
त ४५ तत्पत्रलेखमातंगौनाकिरातप्रथपयत्रकं अच्छोदसरसस्तीरं प्राप्तंमां
वेत्थसर्वथ्या ४६ अन्येद्युरितिसंदिश्यसहितंपत्रलेखया केयूरकमसाव
ग्रेप्राहिणोत्कृतमंडनम् ४७ तयोस्तुगतयोरात्तस्तरांखिन्नमानसः
तांस्तानऽभिलषन्बुध्याहेतूनागमनसाधकान् ४८ आवाप्यतिप्रयुक्तो।
भ्यःस्कंधावारमुपागतं योजनद्वयमात्रेराह्नतः पुरीवेशांत ४९ वैशंपा
यनतोलप्स्येकिंचित्कारणमित्यसौ प्रत्युद्गतमगादेतंकटकोपिकराद्रया।

का·क·
३४

५० तत्रराजकमालोक्यबलाहकनिवेदितं क्ववैशंपायनतावासइतिसेनान्य
मभ्यधात् ५१ बलाहकस्तथोद्दिष्टःकलिरवक्त्रभेदिनीमुक्तः नवैशंपायनोत्रे
इतिसन्नकंठमभाषत ५२ ततोऽवतीर्य्यतुरगाद्रुपविश्यतरोरधः हावय
स्येतिविलपन्नावर्त्ततसरोऽस्तितुम्र ५३ बलाहकोनिपत्याऽथचंद्रापीडस्य
पादयोः देवमैवंतत्पाशोचोजीवन्नस्तीत्यवोचत ५४ चंद्रापीडस्ततंप्रार
हनेदप्रहृतीयत्रेमया सवैशंपायनोजीवंत्यक्त्वाऽलंबनमाभिति ५५ ३
न्तुपप्लुतचित्तंतंपुनराहबलाहकः श्रूयतांदेवयद्वृत्तंतत्रप्रचलितेत्वयि
५६ अस्मानेवसमादिश्यप्रस्थितंत्वामनुव्रजन ततःप्रतिनिवृत्तोऽसावास्त
तत्रवपुण्याख्याति ५७ अपरेद्युरुत्थायायविधायप्रकृताःक्रियाः वि
नोदायकिंभांतमानंव्यचरत्तवनस्थलीः ५८ तत्रसम्प्रत्यभिज्ञाससत्या
नान्यनुरूपयन् किंचिन्नष्टमिवान्वेष्टुमैतद्भिन्नसत्तलोचनः ५९ त

तोत्ताभिमुखैर्भानानावसाभिस्तोऽभ्यधीयतै स्त्रीयता मवाशिष्यास्तुष्योद्गत्या
मोवनस्थली: ६० तदाऽसौ लाऽग्रहीद्वाकं विचरन्नेवसाऽब्रवीत् यान्नस्थयं त
गंतव्यं यावज्जीवमितो मया ६१ स वल्कलादि दिनान्यालत्तत्र यथैव विचरन्वने
तस्योऽग्रतनुपायो येन सोऽशाकयमानापि लुनत: ६२ कुत्रप्रायोपवेशेनपाद
यो: पतनताम्रशिष्य इयतारामचक्रोरणतातुकृप्राथ्यार्जितोपित: ६३ त
नत्तत्राचिरं स्थित्वा कायशोषमपश्यत् आयातामिहसैन्येनत्वं प्रमारतां
ततः परं ६४ इति श्रुत्वा निपतितं शोकाविस्मयसंकटे चंद्रापीडस्तथैवा
सातत्तन्मूले कृतासन: ६५ अप्यवान्तं विदित्वैनां तमेवोद्देशमागमत्
अनपेक्षितविस्तारःसामात्यांतः पुरोनृप: ६६ तंतदाणामिवास्थित्वासयं
दृष्ट्वा वल्कलं अधिक्षिपन्निव प्राह चंद्रापीडं हितैषीश्वर: ६७ नूनमुन्यादिनो

कृतानघनेन: ७

का०क० मन्युस्त्वया कोप्यसयता दृशः येनांतः स्फुरता सोऽद्य त्वां विहाय वनं गतः
३५ ६८ वियुक्तौ नववरा दृष्टौ युवांतरामपि क्वचित् किंजातमधुना येन त्वं गृ
हे सत्यपोवने ६९ विनानाहि निमित्तेन क्वासोऽदुगरीयसी मातापितृसु
हृद्बंधुदेशाचिंताविवियोगिता ७० इत्युक्तवति भूपाले भ्रुकुटानासात्वनंतरं ।
संतःस्फुरितरैश्वो कोपिरक्षीन्नदो भमन्थधीत ७१ किमेतदाविवार्य्येव
वस्तुतत्वमनर्कयत शंकानुमानमात्रेण हृतधीरिवभाषसे ७२ स्व
लानवृष्टिरिंदोर्हालाहलीरिवाकंटकोद्गमः नस्यमन्युः कुमाराद्धानिकसंभाव
नास्पदं ७३ पापस्त एव कुर्ज्जातिः स चिरंपावितः स्वकः यथ्यात्वकः सुधा
त्तिलः फलितः कालकूटवत् ७४ स त्वं कुमारः सर्वस्याः पृथिव्या एव जीवितं
दुरात्मनोन तस्यार्थे शोकमुद्वोढुमर्हसि ७५ तस्मिन्विरत वाक्ये तु परितः

पादयोः पितुः साश्रुकंठमथोवाच चंद्रापीडः कृतांजलिः ७६ दोषप्रायश्चि

त्तमिदं सम्यक्साधनमेव तात गत्वा तमानयामीति तदनुज्ञातुमर्हसि ७७ त्र

मागतामिह लोकस्य ए[त्स्या]पि राशिर्भुविक्षितं ततो ऽपरां वादेषैवं वाममता लोकभी

त्रस्यते ७८ ततस्त्वं वनमानीय द्युपैत्यथ स्वंगृहं जनः संयवेश्यामित्येषम

हितमिति निश्चयः ७९ तथोक्तवति तस्मिंश्च राजावाष्पाकुलेक्षणः सोऽप

श्यन्मंत्रिशोकार्त्तं सचतत्त्रवद्रुक्तवान् ८० सर्वोपाय प्रयोगे साधिताके नव

मंत्रिणा चंद्रापीडो निरुद्धोपि नाचलन्निश्चयात्ततः ८१ सिंचती वाष्पधा

राभिर्मौलिमस्य मनोरमा करुणां विलपंती वाचिरमेनमबोधयत ८२ न

यास्यतीति यो ऽत्रसंगोऽस्यित्तप पयामि कुक ५ नसस्मि भवाम्येक कसलवयिग

नेकृतः ८३

का.क. इत्थंविलासवत्याचतयाचकथकोक्तिभिः चिरमाकृष्टचित्तोऽसौतत्याजहातिस्मनिश्चयं
३६ ८४ ततोऽश्रुभरसंरुद्धदुर्गद्गदया गिरा यथाजानीथसुतवीतिकथमप्यब्रवीन्नृपः
८५ दत्तानुज्ञस्तथापित्रा प्रणम्यसकलान्गुरून् श्रुत्वाप्रयत्नसंरुद्धवाष्पधारास्तदा
शिघः ८६ चंद्रापीडःपरिश्रांतानन्तंस्थापयन्चयथाततः पार्थिवान्परिवारेणप्रविष्ट
नलधीयत्स ८७ किंतन्मयाव्यधायीति हूयमानमनाःशुच शुष्यन्नकृच्छ्रेणराजान्
न्तविवेशनगरींपुनः ८८ बलाहकस्तसेनानीर्वार्यमाणोपियत्नतः खङ्गहस्तःप
विश्यैवसचंद्रापीडमन्वगात् ८९ चंद्रापीडस्ततोगाढमुद्दयितालोकनोत्सुकः अ
मन्यतोल्लंघितवन्मध्यंकैलासविंध्ययोः ९० नाऽऽर्जीगणन्द्रुमानद्रीन्नदीर्नेन
महत्स्थलीः नरात्रिंनदिनंवापिधावन्निद्राक्षुधेनसः ९१ ततःप्रावर्ततप्रा
वृट्पीनोन्नतपयोधरा कान्तालवसामिदैवप्रत्युद्गंतुमिवागता ९२ तामप्य
गणयित्वासौवहून्कांतिपथैर्हितैः अच्छोदसरसस्तीरमापतन्त्म्रधिताम्भसः

९३ अपनीतसमायोगः परिवर्त्यचवासमसी महाश्वेतामप्यद्रष्टुंसजगामतदा
श्रमं ९४ तत्राऽपश्यत्महाश्वेतांतदालोकनलज्जितां रुदंतीनिजहृद्यौरस्तथा
त्यलापककृत्यामस्वतं ९५ तत्कारणमपरिज्ञानमोहनिष्यंदपद्मरागा निरीक्ष्य
वत्तुबाष्पाश्चंद्रापीडेनसाऽब्रवीत् ९६ कोऽयंसकमस्त्वकादुद्भूतंत्वांपितृराज्ञया
हिनानिकानिचिविविक्षित्वाकादंबर्यनुरोधतः ९७ तत्रैत्यपप्यात्मायमसी
नास्मिन्नपावने विधिभुवानमष्ट्रातांविचिन्वंतंवनस्थलीः ९८ ममन्यमित्तम
लोंकयामासतोऽमन्मयोन्मुखः तीव्रमुद्वेजयामासतन्नर्मवक्रोक्तिचापलैः ९९
ततोऽनिर्भत्स्यमानोपिवार्यमाणोपियत्नतः सबहून्दिवसान्नोरस्तत्रयामा
मुपपीडयत् १०० एकदातुशयानांमामागत्यनिशितिम्हृयः कृतांजलिरतं
गात्रीययाचेरतिंददितामां १०१ ततोधिगिन्निमक्रोधममभिधायकमंडलौ ग

का·क· लब्धद्रूपशापो सौमयानुध्यायदेवता: १·२ शुकवन्मुखरागेणावकुमेव्यासि
२७ सिद्दित: गत्वद्दुतं द्वैसंचारशुक एव भविष्यसि १·३ शापेनतेनमस्त्रोमदता
गिन्नवाजन्मांतरोणचिंतडूक्रुत्तकम्मरिणावा चिन्नेरावामगवतमश्वरितेनधा
त: प्रारणानसावुदस्स्जान्निपपातबोर्व्यां १·४ मार्क्रंदत: परिजनानप्यसौ
घुर्न्तीतोमयाय्यीशुकनासस्तत: सखाते तत्यप्रथमां प्रियवयस्यावियोगहेतुमत्तत्रमक
रुणांप्रस्खलामसव्याम ५ इतिश्रुत्वाभिन्न:प्रसभमिवमूलाग्राशिरवयाकदाचांप
श्रयंयंकमलकारविकादस्वारिपुन: काचिन्नैवशोकस्फाटितहृदयस्ततरणामस्रन
जरुचंद्रापीडस्तकारिवपपातातित्रितले ६ ततोभ्युग्रग्रीवष्ठकालिन्नासितापांगत
यतंप्रभातन्वीदीनाभिवानिदधतांदिक्षु शम्बकै: त्रितोविस्वस्तांगंपतितमम
मालोकपविवशामहाक्षेभासघ: कथ्यमपितयातिमदलश: ७ दु:खुंदीनामिव
वक्षमतीमिदामतीनशून्याकुर्वनवुघाद्दिरस्वकमागाक्रांदितश्वकवाकान् यत्रत्य

रायध्वनिमिव करे हृद्ध्वशारेवेर्विमुंचन्त्रस्तं तिग्मद्युतिरपि ततः स्नाय धामाजगाम १८

इति कादंबरीकथासारे षष्टस्सर्गः ६॥ ॥श्री॥ तस्मिन्नवसरे बालाकादंबर्य्यै
पिविधस्ता तत्रैवानीयतानेकमायावैचित्र्यकारिणा १ केयूरकोऽहि पत्रलेखाया
मुखात्केयूरकस्य च मत्तसंशयमापन्नं चंद्रापीडं व्यबुध्यत २ तन्नस्सकलवि
स्रंभयोरथविगतपत्राणां महाश्वेताश्रमोपांतप्रस्थं लिलयेषतं ३ वैशंपायनवि
ध्वंसहतं तत्समनंतरं चंद्रापीडमनरप्रीडां वयस्याविरहोद्भवाप्य ४ शांकन्तां महा
श्वेतां तत्समाश्वासकारतां कादंबरीसमभ्यर्थ्याऽप्यनदापयनसत्वरां ५ तस्या
तारलिकां गेहं शीघ्रमागम्यतामिति संदिश्य प्राणिपातोत्सायकत्यां गत्वा तथ्या
रवदत ६ आनीतेत्या हा महाश्वेतासंदेशे नगरीयस्मा गमनोत्कालिकां दध्रे बुद्धे
कादंबरीततः ७ तांबूलपटवासादिसंविधानाविधित्सया हृदयप्रख्यया सख्या
सहितां मदलेखया ८ पत्रलेखां पुरस्कृत्य प्रियपर्य्यंपो विचक्षणां केयूरकं च तत्रे

का॰क॰ वदितितां भवमायया ९ आयांत्याश्च तदा तस्या दुर्निमित्तपरंपरा प्रादुर्बभूव बाला-
३८ या हृदयोत्कंपकारिणी १० महाश्वेताश्रमोपांतमापदत्तं गते रवौ उदितेव निशा-
नाथे संतमसकरुणा हृदे ११ आसाद्य करुणोद्देशं करुणां रोदनध्वनिं वनांतकंद-
रोद्भूतप्रतिश्राहमप्याश्रणोत् १२ मन्ये सैव महाश्वेता कर्मनीयमुपस्थिता
इत्यसौ शंकमानेव विविशाद्रुतमाश्रमं १३ ततः प्रविश्य साऽपश्यत्प्राणनाथं
तथास्थितं महाश्वेतां लतामार्त्तातिनादं रुदतीं भृशं १४ महाश्वेतां तु सावी-
दृष्ट्वाविकसच्छोकाविह्वला नितांतताडितोरस्कां सद्योमोहमागमत् १५ पत्रले-
खापितद्रूपचंद्रापीडविलोकिनी मुमूर्च्छवैसंतया सद्यःप्रलपंती शिलातले १६
कादंबर्य्यापि धैर्येण ग्रहस्थानरलिकामदा आचचक्षेयथावृत्तंसर्व्वंतं मरणक्रमं
१७ तत्सकलार्थविहायैववेलाव्यंतिजनोचितं लब्धसंज्ञां महाश्वेतां मद्लेखांच
साऽब्रवीत् १८ संततरुदूलधारेणाविरात्मस्यत्तिरोहिता खिन्नाहमस्मनादरण

रोदनेनगरीयसा १९ यथायोग्येनगच्छामिनहिप्राक्तोमिरोदितुं सखिमेदर्शितं
हि
यानाय्येनैवमहात्मना २० अयंसहहृद्वियोगेनारोदीद्विलनापवा प्राणानेवा
प्रियानीक्लीत्सयंप्याह्निगतोमम २१ पुनःकामारिमहाप्येनेनवक्त्रीवितमीदृशं यो
जितादेवताभिःत्वंपुनस्तत्स्वर्गमापयाया २२ अहंसर्वप्रकारेणविधिमग्रम
नोरण्या करोमिद्रुवर्गैःप्राणौकैंकलपानावहिंकृता २३ माद्वियोगोपनाये
ननानीवास्तमलोचिरं मदलेखेतप्याकुर्यायप्यानष्टानिमुक्तानि २४ स्वयमेवाधि
शाय्येनमद्वासमवनंत्वया यथामातीगवाह्नेपुष्पेरत्नेतोरणनाभयः २५ कुमा
रस्तत्रचित्रस्छोमयैवालिखितःस्वयं रक्षणीयोयथावानवृतोस्माखितत्नोपसो
२६ शायतीपाशिरोभागरत्नभित्तिनिवेशितः कामदेवपटःकापिनिद्देष्मव्यो
ह्याचितः २७ क्रीडापर्वतकोदेवःप्रशांनायनतयारिवने मत्रोचितकुमारेयान

39

का॰क॰ हिस्सोऽन्यस्य शोभते २८ दीर्घिकारामसध्ये मे पद्मिनीखंडमंडितं तत्रास्तेऽकु
२९ तवासत्वं राजहंसकदंवकं २९ धारायंत्रैः प्रहरणाविक्रीडावापीतदंतिके
तेरावमायमखयंसिक्तं मालतीलीलावनंनवं ३० तस्मिन्कृजनबोहाहावकुलेमा
लतीलता मुक्ताः कंकणकोनास्याभोवनीयस्त्वयैवसः ३१ मयासुत्रीकृत
श्यामावरशोकततकवालकः वर्द्धनीयः खलुस्तावुत्सेकैस्त्वयापयोनिधैः ३२
गृहेऽकुरपरंयन्तीमामसौवकुलेदारणा कृतंहरिणिकायात्तेभावयेस्तावकान
नं ३३ भवत्सपरिहासामेकालिंदीस्तावसारिका यद्यानकलहायेनेत्यकु
र्याःप्रतितरां ३४ नित्यमेवमकुर्नंगपालितानकुलांगना स्वांकेशयायाधित
व्यासौयथायातिनदूरतां ३५ कृतंमेगृहकारणपर्चितयादीर्घयानया संप
दयाचिंताग्मायप्रहलज्ञानवेदतां ३६ केयूरकवितरंकिमांदीनांदीनवेदयसे उ

नुः
तिष्ठचिंडुकाष्ठानिसमाहरहुताशनं ३७ तावद्यावदुभयोर्देहः क्रियतेकल्पमग्नि
सात् कुमारस्याश्रमादायपत्नाभिवरमंभसि ३८ कुमारेमित्रदुःखेनतात्तरागो
ज्झितजीवित इयंतामपिजीवंतीविलोलक्षोहमात्मनः ३९ इत्थव्यासक्तदेत्यैव
मभिधायैवमागतः सेयंस्थिरयतीत्येवमधुनाऽभिदधीनतः ४० इतिकादं
बरीयोमरणाध्यवसायिनी शिशिरज्योतिरश्माभुकंपमानइवोद्भूत् ४१
येनदुग्धाब्धिकल्लोलप्लाव्यमानइवाभवत् यत्रतत्त्ववीरामपुत्रवस्थसकलोजनः
४२ अथदिव्याकृतिःकोपिकृत्वोगगनात्स्थितः गर्जद्धनघनाधीरगंभीरध्वनिरभ्यधा
त् ४३ त्वंहिवत्सेकस्मात्मुच्येतेपूर्वमाश्वासितामया मंदस्मितकोस्थितोऽद्यापिपुंडरीक
इवप्रिया ४४ चंद्रापीडस्तवयंकांचित्कालंस्तंभइवस्फुटं सत्रैवापिवलत्कांतिरास्तां
कादंबरीप्रियं ४५ अनेनाहिपुनर्लब्धानिरयायास्थिरायुषा गाढकंठग्रहानंदका
दंबर्याःकरिष्यता ४६ भवत्योरपमेवास्त्विति संप्रत्ययोदृढः नश्यत्यतिवि

का·क· कारोयंयदेतंभृतमभवत्‌ः ४७ इत्युक्त्वाज्योतिषातेनसहसैवान्तिरोदधे
४· साविस्मयस्तदासोऽभूद्यरिवलःकन्यकाजनः ४८ पत्रलेखातु तेनैवज्योति
षावचनेनच लब्धाचैतन्यमुत्थायगत्वाद्रुततरैष्पदैः ४९ तामिंद्रायुधनामा
नमश्वमादायकेसरैः तेनैवसहिताऽगाधंप्राविशत्तामध्यमंभसः ५० शंकि
तैवाप्यतांवेगयान्तांतरलिकाऽन्वगात् सादददर्शपयोमध्यादुन्नघंतंकापिं
जलं ५१ प्रष्टस्यचाभ्यवत्तेवयथालोकितमद्भुतं तेनापिविस्मयस्तासाम
वर्द्धततरांततः ५२ स्नात्वाविभ्रज्जटास्तन्वीःस्मृतांशुकराणिविभुषः स्नानार्द्र
वल्कलस्ताभिरदृश्यतकपिंजलः ५३ स्वयमेवोपविश्याथमहाश्वेतानाम
भाषत राजपुत्र्यपिनामायंसत्यभित्रायत्तेजनः ५४ सखाकंपिंजलःतस्य
वयस्योदयितस्यते विरागमनदोषात्स्यादुपलभ्योऽस्मिचात्वया ५५ का
दवर्यात्वयाचेमाःश्रुताश्चंद्रमसोगिरः मदीयमापिवृत्तांतमधुनाश्रुणुतंकुमा

५६ अणुत्तिष्ठततोनातिवयस्येतेनतद्वराः गतोगगनमुत्पत्यतमेवानुसरन्न
हं ५७ ततोऽसौदूरमुत्सृज्यप्रविश्यशशिमंडलं अनंतरंप्रविष्टंमामवलोक्येद
मब्रवीत् ५८ कपिंजलमत्सकाशंमांविद्धिसोदंतोवाऽमुना वयस्येनतृष्णाशप्तोहे
मत्कृतंगतोत्वयि ५९ वोढव्यालोकयात्राहितोलोकपालतयामया उदितोऽहंयथा
कालमतःप्रविविकिरन्कराव् ६० अयंमदंशुसंस्पर्शप्रवृद्धाधिकमन्मथः कंवो
पान्नवलात्प्राणानूर्ध्वमांवाद्यत्वाऽब्रवीत् ६१ जाम्मान्तैषमहाश्वेतासंबंधादिति
पश्यतः कुर्यादत्रप्रतीकारंश्वेतकेतुर्महातपाः ६२ देहमेतस्यरक्षामिसाम्प्र
तैरहमंशुभिः उत्तिष्ठमयेहायमानीतस्त्वंचसत्वरा ६३ गत्वानिवेदयेमं
वृत्तांतंश्वेतकेतवे इतिचंद्रमसोवाक्यंश्रुत्वाऽहंदिवमुत्पतन् ६४ त्वरितंप्रस्थि
तःकंचिद्वैमानिकमलंघयं सतुमामशपत्कोपादश्वेनेवत्वंजवोवलात् ६५ त्व
याऽहमुल्लंघितस्तस्मादश्वोभविष्यसि समयाप्रणिपत्योक्तोवयुक्तौत्तचितसा ६६
श्रो

का॰ क॰ प्रमादृग्कृततपोदर्पान्ममतन्मांहरक्रुधम् सत्वस्भाषतदत्तोयंशापोभवतिनान्यथा
४२ ६७ तारापीडस्यपुत्रार्थमक्लायिन्यास्तपःस्थितेः सतयास्यातिपुत्रत्वंचंद्रमा
41 संनिदर्शनं ६८ पुंडरीकस्तदीयस्यशुकनासस्यमंत्रिणः तारापीडसूनस्यतत्वं
गत्वावाहनतांव्रज ६९ तस्यावसानेस्नातवान्प्रुशांतशापोभविष्यति तस्यक
पार्थोऽर्धिकिंतुसीमियतंशापमत्सूर्छितः ७० ततोऽप्रवीसूतत्वाऽहमुदतिसमयो
निजः स्मृतिस्तुरगाभावेपिनमेभ्रष्टाकदाचन ७१ मयैवायमिहानीतःकिंत्र
स्वश्चतितःक्रमात् दैवान्वितश्चशापोयंपरस्परममृत्तयोः ७२ द्वितीयजन्म
योगेनभवितव्यमतोध्रुवं तद्गृहामियथाद्यतमाख्यातुंश्वेतकेतवे ७३ द्वि
तीयजन्मग्रहणांकृतयोस्त्वेतिवेदितुं कपिंजलकथाख्यातंवैशंपायनविग्र
हं ७४ पुंडरीकमभिज्ञायमहाश्वेताऽन्वतप्यत द्वितीयेप्यहमेवास्यजातानाज
न्मानिम्नतवे ७५ शापोमदनुरक्तेसौमयेतिविललापसा कपिंजलस्तदेत्येवं

रुदतीनामवारयत् ७६ अब्रवीच्चावधिंप्रसाः प्रायोदुःखस्यवर्त्तते कालेनाऽ
नातिदीर्घेणपुंडरीकस्यसम्भवं ७७ अक्षमालांपुनःपाणिपल्लवेविनिधास्यसि
कादंबर्य्यपिमाधुर्य्यात्स्निग्धस्मितस्वभान्वितैः ७८ प्रसादयिष्यतेमंदं चन्द्रा
पीडस्यभाषितैः कादंबरीतमद्राक्षीद्भगवन्तंकनुवर्त्तते ७९ पत्रलेखेतिस
प्राहमयानाऽऽश्वासितज्ञतिः इन्दुकोदयनद्योमरोमकूपांडुविग्रुवः ८०
अश्रोदबिंदुसंदिग्धान्किरन्नापिकपिंजलः तास्मिन्नान्तेमहाश्वेताकादंबर्यो
न्तर्यैवतां ८१ सशोकविस्मयोत्कंपेकथयानित्यनुनिशं महाश्वेता
यथावृत्तेमत्राभ्याधिकनिश्चया ८२ कादंबर्य्याःस्थितांनाथसंभ्रमत्ययनाद्वीग
नत्र श्वपरेद्युरथस्फीतस्फाटिकोपलवेदिकां ८३ हृद्यामारोप्यकर्पूररत्न
वारकरादन्तरैः आभिषिच्यजलैःस्वधैरनुलिप्यचचंदनैः ८४ अनन्त्वंच
द्रापीडस्यदेहेकादंबरीचिरं ८५ पदिस्तन्योमहाश्वासस्पर्शवशमयाऽन्यथा

का॰ क॰ कृतोमेनदास्तत्त्वरित्यंतन्निशिकायसा ८६ जगादचमहाश्वेतामिदानी
४२ मगतन्नये सखीतिव्याहरंत्वांदुःखंसंप्रलयवारिणी ८७ विधिनाविदधा
42 नेमांसमानसुखदुःखकां आवयोर्धिरसंरूढं सारव्यप्रेमनदूषितं ८८
ततःप्रभृतिसाम्हनिमर्षयन्त्यपतापसी चंद्रापीडस्यचंद्रार्धचूडस्येवाहिवा
निशं ८९ दिवसेष्वेष्वगच्छत्सुअनिर्विकारशरीरत्वं चंद्रापीडस्यपश्यंती
स्थिरमांशांवबधसा ९० ततस्तेनात्यमाश्चर्यवलाहकमभाषत विदितस्तवसर्वो
वृत्तांतोवहुविस्मयः ९१ देहस्यात्यविनाशेनजातःसंप्रत्ययश्च न अर्हत्युज्ज
यिनीगंतुंप्रभोराश्वासकारणात् ९२ सोब्रवीद्देवितत्रात्यंजातंप्रहिणोम्यहं
युवराजस्यपीतिर्कत्वमभगतंन्नसाप्रतं ९३ ततस्त्वरितकोनामराज्ञोनिकटवर्ति
नः प्रहितः तेनलेखस्स्वहस्तालिखितावरः ९४ सगत्वोज्जयिनीप्रापसर्वं
राज्ञेन्यवेदयत् राज्ञःसांतःपुरामात्यस्तत्पश्चोषीद्यथाक्रमं ९५ ततस्तनयहृदि इं

गाम्भूतिच्यामूढमानसः उक्तोस्मिन्सत्सृतांतेनदृष्टप्रमप्ययोगभवत् ९६ शुकना
सस्तुतंप्राहकर्मवैचित्र्यवेदितः श्रुत्वेतिहासंशापत्रस्यदेवकोत्रतवभ्रमः ९७
देवतानांतास्वधीराणांचमर्त्यदेहपरिग्रहं श्रूयतेचउआरोविश्रुतावपिविषयमते ९८
चित्राख्यातिशयाः पुंसामभानुषजनोचिताः किमप्यलौकिकंबीजमत्राप्य
पर्यन्ततमाः ९९ कुमारस्यगुरोर्दिंदोरपिभेदोनाभिद्यते साकांतिराह्लादिशा
कृतिः कदृष्टान्यत्रदृष्टतये १०० स्वप्नेदेवीमुखेदृष्ट्वाचंद्रं स्वतनदात्मया मयापि
पुंडरीकाकांप्राग्नरारास्यमद्दृष्यत १०१ अतएवतयोरीदृग्भावयोश्चपरोवरः
या
देवताः पुत्रतांयातायद्देहेमर्त्यधर्मिणां १०२ कपिंजलस्तुनिस्ताहृगविलक्षग
तिर्द्दिवि श्रावद्दीप्तमहोतेजाः कथंमिथ्याऽनुत्ताहृशः १०३ इंदुकाद्न्यत्रद
ष्टुंवाजीविस्वेनोक्तितोपियत् यतिपंचात्मकोदेहश्चिरादपिनविक्रिये १०४ स्व
यान्वरितकोमिथ्यालिखिनमिथ्यावलाहकः स्वपरीदिजिमूतस्यनैयंशंकातवो

का·कु·चिंता ९५ विदधन्ननकृशोल्लासप्रमोदं जगदविरतमवलोकयिष्यासितं पा
४२ शितमिव विधुं नुदेनमत्तं व्यपगतशापक दर्पकं कुमारं ९६ शतिमंत्रिव
43 कांसिष्टसावनतोपित्वक्तनस्तेहविसंभूलस्यराज्ञः नद्यपि प्रतिपद्यतेस्मचे
तोगमनेचव्यवसायमालंबे ९७ अथसहमहिषीभिर्वाष्पपूरोल्लितरागा
भिर्निजशापविवसमेतोगच्छदच्छोदतीरे शिथिलितसकलार्थयार्थिवंतंव
यांतं न पदमपरलोकस्सर्व एवात्रयासीत ९८ तस्मिन्नाते सोविजनापरा
वीथिकांताकांतारभूरिक्तदेशायिनीवभूव यातेदिवं सकललोकमनो
भिरामेरामेरामसम्राद्वरिसमहदयोध्या ९९ गत्वान्तपदमनमवैदपवि
रंकदिव्यानहढिलपमसत्रविलासवत्या अस्पष्टपविभवं यातिवद्धधता
नेवैववल्कलधः स्थितिमधमावत १०० स्वयुत्काकृतजंभिकः दारामिव
स्थित्वा स्वचेतेऽनजीवालिर्भगवानहोवकुरसाद्दीर्घाकष्पावपूर्णिता नद्यासौ

शुकनाससूनुरनयाशाप्तो महाश्वेतयावैशंपायनस्सोप्यशुकतांतेनागतःकर्म्म
रागा १११ अपिवाऽविनयेनकोपितःशुकनासोऽस्यपितायदब्रवीत् शुक०
वत्प्रयासमपठितःफलितंतद्वचनंचशापवत् ११२ श्रुत्वैतांतुकथांतत्रपोधन
गणैःपृष्टःपुनर्विस्मितैःकौतूहलैर्भगवन्यदस्यमदत्तावन्मुनेरप्यभूत् जाबा
लिःपुनराहतन्वाभिहितंस्त्रीवर्ण्यतःकेवलाङ्गनातोयमतोस्खलनयानारी
स्वभावोभवत् ११३ विरतवचसितास्मिन्नेवमुक्त्वामहर्षौजाबालिरपिसमाप्तिं
साकथायांतत्प्रपेदे तदनुमुनिजनेनाऽध्यायिपूर्वाह्णसंध्यासमयसमुचितेषु
ध्यानकार्य्येषुसिद्धिः ११४ इतिश्रीकादंबरीकथासारेसप्तमस्सर्गः ७
अथमांश्रुतजाबालिगीताखिलकथाक्रमं अस्पृशद्बालभावेपिपूर्वजन्म
स्मृतिस्तदा १ श्वेतकेतोःसुतोभूत्वाशुकनासात्मजोऽभवं सवैशंपाय
नोऽस्याऽहंजातःपुनःपतत्त्रिराट् २ उपजातस्मृतेर्व्यक्ताप्रावर्ततसरस्वती

का॰क॰ ममप्राग्जन्मविद्याश्च हृदयंप्रतिपेदिरे ३ यथैवचान्येसंस्काराः प्राक्तनाम्ना
४४
44
मुपागमन् महाश्वेतानुरागोपितेभ्यःपूर्वतरस्तथा ४ ततोप्यधिकतरी
तत्रेहसंवर्द्धितःक्रमात् गगनाक्रमणेशक्तिमवाप्यजातपक्षतिः ५ दिव
सेव्यप्यगच्छत्तत्संपातरूढयौवनः गत्वैषोऽहंमहाश्वेतामुखदर्शनदोहदी ।
६ अकल्पयंकन्येदंविहगस्यापिपापात्मा महाश्वेताश्रमोपांततरुकोट
रशायिनः ७ एकदान्वयजाबालेराश्रमंसमुपाययौ नीताहृयास्तुकोलस्ता
धीनःकपिंजलः ८ सर्वैपप्रष्टहारीतेश्चवैशंपायनःशुकः उन्मत्तश्रम
मिद्धोऽहमयमस्मीत्यवादिषं ९ ततोश्रिमरोदीत्समवक्तासिनिधायमां
वयस्यपुंडरीकस्ययादियंकस्तिनीदशा १० मयारुदित्वापृष्टकोसौकिंरोदि
षिकपिंजलः तवापिमादृशानेदृष्टाद्यखेकष्टतरीदशा ११ कोहेषाकृतजया
न्यासःकपयपरांगांकवल्कलं कवावलाहकमानिःकतरंगमः १२ इत्यंत

रामिवास्यित्वाताततसंदेशमब्रवीत्‌ कर्यिज्जलस्समासेनपुनर्गमनसत्वरः २३ तातस्त्वामादिश

त्येवंवत्सदोषस्तवाऽग्रकः रजोविकृतयोयुक्ताःमूर्जस्त्रीवीर्य्यजन्मना २४ अनायुषंवि

दित्वापियतेत्वयितनयन्मया नवप्रतिक्रियाकारितदालस्याहिमामकम्‌ २५ अया

गुःकामयागस्तुप्रत्नतस्सतमाप्यते नयावद्भवतातावन्नगंतव्यामितःक्वचित्‌ २६

अहंएवंवदतिकेस्याल्मिछन्नापिनिवारितः तातेनतत्रकर्म्मैकदेशेलेशीगताग

तः २७ इत्याख्यायपरिष्वज्यक्रियास्वभ्यर्थ्यतत्रमां अमेरागामंत्र्यसशकुनिःप्रत

स्थेदिवमञ्जयतः २८ गृहीतमातादेशोपिकालेगछन्त्यहोवलात्‌ नीतोऽवारित

वान्निकामंस्ववशमात्मनः २९ अनुभूयचिरंजन्नचित्राःसरविमोविकाः अवो

धियमातिक्रान्तगुर्वाज्ञोगमनंप्रति ३० एकदान्वाम्रमंम्प्रन्यंवीतानिःक्रांतस्ताप

सं एकाकीसत्सतोड्डीयप्राक्षितोऽस्म्युत्तरांदिशं ३१ अहदूरोड्डीयएवाहमनभ्यस्ता

का०क०
४५
45

धूलंघनः श्रांतस्तथावान् क्वांत्याविजलं क्व विदंतवत्ये २२ ततः क्वापि पयं पीत्वा
किंचिदाहृश्यवंधुना वीतातपे परिश्रांतस्तरोः कस्यापि कोटरे २३ तत्रांत्रैवि
चलस्यतदामेनिद्रयामनः गाढयापाशपंतयावपारी वृत्तमग्टहत्त २४ अथ
हृष्टोत्थितोऽपश्यमग्रतो नातिदूरगं हृतार्थमिवमातंगं युवानं ममवंधना
न २५ महात्मा कर्मणो वाऽस्य समर्थोपि शितार्थितो प्रार्थनायेषु लं किंचि
दात्ममोत्तार्थमभ्यर्थां २६ भद्र सौम्याकृतिस्त्वं हिनमांसार्थीविहृश्यते नहि
मांसार्थिनो युक्तं निद्राछेदपरोदितरां २७ ततो विमुच्य मां भद्र युक्तोयामिय
र्थेहितं मयावद्धेनकोऽपचक्षिकिंविलंबेन याद्वति: २८ सोऽब्रवीन्नस्वतंत्रे
रा संद्धतोऽस्मि मयाभुक प्रार्थितस्त्वं हि जावालेराश्रमे सविरांस्थितः २९ म
त्वंगतो ममस्वामि दुहितः कुरंगिन्वरं नंत्री योगात् गृहीतोपि सकपं मुच्य

सेमया २० पुनराख्यामिमां सौम्यपुत्रागाति स्मरवेदनां ज्ञानासितप्रियोत्कं
ठाकृष्टमां रोद्धुमर्हसि २१ सो भावत्तन भर्त्स्येतन्नर्मणोनापि सूनं स्वामितोहं
धनीयं नान्कर्यं त्वात्पद्मकुलस्महे २२ सवोचं पुनरप्येतं शापं ज्ञातिस्मरो मुनि
मूकीभूतोस्मिमां संत्वपरं ग्रायमवाप्स्यसि २३ स नाम एकं जानामिगुः
णिनं धर्वमेवच यत्संवापिशावंवानीत एवासिनतरां २४ इत्युक्त्वा द
यपारौगेमामानैषीत्यकरांवलात् प्राविशद्यसंधीडाल्लकुमारीविस्मकश्मशं
२५ दृष्ट्वा तदा द्विगोर्मांसंवसात्स्कंकपिछिलं प्रेछलत्ररागामत्रारोरदांतमिवकुर्भगं २६ स
धमातंगकन्यायैसमामस्थेत्यवेदयत सामिन्ययाभिघ्नतीन सर्वेशंपायमहद्दि २७ ताह
४९ तमिवमांवीदयतेल्वद्धान्यायाहृषा दारांवदतसिद्धत्येवाशादिपद्वरायंपुरे २८ ततोतिमहता
५.५. दध्रेश्रीकिन्नहृदिमेपदं मुनिर्मूर्त्वाचचंडाल्यातोहलीलामुपकहत्वनः २९ व्यक्तांविदधतावंवा

का॰क॰ जातिस्मरयत्तानिजां अहिंजावालिनादिव्येहस्तिनापहृतंमम ४० अलीकमहमल्पकाहस्माविष
४६ ह्यमुयस्थितं त्वालयोनमयानेयः कालश्चांडालवेश्मनि ४१ भवत्कर्णावेवैवत्यग्रामीहन्त
46 जीवितेनाद्यमातेनापिनाग्रामिनवार्थंविसृजामिव ४२ एवमुक्ते जितै[illegible]नन्दद्वायद्वि
तन्टजेन भवन्तुभयथाप्येवंपथ्याः श्रेयस्करोमम ४३ तत्राप्याहृत्संकल्पकदाहृतफलो
द्वया एषाचांडालकन्यामामारव्यन्मधुरयागिरा ४४ फलान्यशानपानीयमुपहृतकिमी
हसे भग्नमोनव्रतोप्यद्याकिमौनमवलंबसे ४५ तन्निर्जातिस्मरोवात्वंयद्विकोपितया
पिते तिर्यग्जात्युचिताबाध्वमतिरेवाद्यसन्मता ४६ येधिकारीहिशास्त्रेशास्त्रविदोविदुः नति
तिरश्चांकवसंस्कारश्चोलोपनयनादयः ४७ भक्ष्याभक्ष्यविचारादियदिवाद्यविकीर्ष
ति नात्किंगर्हितुहशौचादिताश्रमेश्याश्रितंत्वया ४८ आपत्कुञ्चद्विजातीनामध्यवयोन
विद्यते अस्माभिर्दत्तमाप्नोतिविश्वामित्रंसजीवितं ४९ कृतान्विश्वपवासोहिजिहासुरि

तैः
वजीवितं लब्धसेवक्कमामेवंकृत्वापिविफलोदके ५०. इत्यत्र चंडालसहशैवाकीरस्त्रीजनोपि किं
तस्याविस्मयमानोहं चिरमेवमचिंतयं ५१ नूनमेषा न चांडाली महत्कोनापि कर्मणा
मध्यामुनिभिर्मां शापान्मद्दुर्भाग्याद्वितांध्वनः ५२ विनोदयितुमिमां केवलमधुना निमितुर्घासा ह
शुष्य वनितैवमतोऽस्तु कथाः करोमि वचनं चरं ५३ इति मत्वा न दयावासमभवं शोकनोदु
रवः अप्योजायत्रमामेषा जननीवादिनेदिने ५४ तत्वमस्याः परित्राणं मन्वहं प्रार्थनां
व्यधां न त्वेषा प्रार्थ्यमानापि निजं तत्वमदीदृशत् ५५ नित्यमाशंक्यमानोहमेनाका
मपि देवतां पोष्यमाणोऽनया कालमनैषं तत्र पंजरे ५६ एकदा तत्रियामांते रा
जन्यकोगरुमितिद्रुया आद्राज्ञादपक्कराज्ञ सर्वमायप्रापजराव्हत ५७ आगम्यान्वनवी
दारहेमपंजरवर्तिनि कन्यकानामहिषीचिनाद्दृष्टोदवेनयाहृष्पी ५८ ततः कैस्यावि
९० तव्यापश्चविरमस्ताद्दमेतया कस्यहेतोरिलनीतशक्तिरमावृष्यहं ५९ इत्याकर्ण्य कथा

का॰क॰ मेनांवेशंपायनवर्णितां सराजाशूद्रकस्तस्योग्रदांदंगराजमागमत् ६० ससंभ्रमंचानि
४७ गत्यतत्रांमानाययत्पुनः आस्थानावसरे प्रभुं तां मातंगकुमारिकां ६१ अथसाप्रविश्यविनने
४७
जसाद्दधतीवदितुशरदिंदुचंद्रिकां ततत्तारवेणुरवाभिन्नवल्लकीध्वनिनानवेरागगदितंप्रवक्त
मे ६२ हेरोहिणीरमणसर्वकलानिकेतनतारापतेरजनिनाथसुधानिधान कादंबरीरसगु
रोरुनिवक्रभारमानमानमर्पितशरीरमनुस्मरामि ६३ मांचविद्धिशारावोनतस्त्रियंसा
हसस्यजननीं दुरात्मनः एवं चोदितमंभेत्स्वतेर्जंनित्यमुतवसमीपमानयत् ६४ अयम
पितुरुक्तशासनविलंघ्यसमरपरतंत्रमनाःप्रयातुकामः अविनयपरिशंकितातदानीम
विमलयोगदृशाव्यलोकिपित्रा ६५ तस्याज्ञयैवमनुभावविवृद्धियालामासन्नमेवपुरु
शासनलंघनोत्थं मनोऽध्वनीयविधिनैजनसंसभीत्यामांग(तं)भंगीततंवलतस्यानपश्यास्थिता
सि ६६ गच्छन्नमेनांविनिमय्य[illegible]रेतांप्राप[illegible]डुःखान्यनुभावयंती शापावसानंशुकयोः

तदनु चिरसुप्तोत्थित इवाग्रांशिताजृंभालसवदनपंकेरुहाचिः क्षमाधरीयीषद्वानिवह
संस्पर्द्धिभिरयं वचोभिस्तामुखौ समपादि परमानन्दाविवशः ८१ त्वमस्मत्प्रभवेरुपक्रमसौकर्ह्ले
यदनुजनमसमार्थितवत्यासि यदमृतापारे नवलेन नते सपदि जीवितमापदर्शकोऽवः ८२
मामन्वबीभवदिमामयतामवस्थां [illegible] कृशोदरि सत्कान्तिहेलाधिनाथ [illegible] योगा।
[illegible] एवं वत्सवतापसत्वां गणिभृद्कृत [illegible] पिस्त [illegible] ८३ संप्रति तानानुरि [illegible] येति
[illegible] रिसम [illegible] पापा [illegible] त्यरिविसने वाहिवंद्र सीकं [illegible]
[illegible] मुच लोकं ८४ तव्याः प्रियापि [illegible] बा [illegible] वापि [illegible]
पाणिग्रहं मत्मंडलाद्वतरंजम [illegible] पांडु [illegible] दलीवपुंडरीकं ८५
कौतूहलात्सहमयैव गते दुलोकमालोकाधिष्ठ्या [illegible] चनपत्रलेखं [illegible] येस
मुख
१६ हिचरीमम सातमस्तां मातिघमस्त्वदनवाप्तिहृतो विवादः ८६ श्रुत्वेति तस्य गिरस्तक

का॰ क॰ तद्बुधेव [illegible]न्नोनमूढधीः यत्नेस्मनन्तस्य सिद्ध्येत यग [illegible]यं दिनुमप्यपारयत् १४

४८ [illegible] इव मूढ इव क्रमेणानिःस[illegible] हवेदनया पत्नीना [illegible]

तज्ज[illegible] विस्मितजा प्राणान्कुमी[illegible] साविहिताभोदि १५ श्रीवामी[illegible]कांचा[illegible]तेजः

हताशु[illegible] [illegible]त्यं[illegible] नेत्रस्व स्वकांतमप्याऽपरत्रापि याहि विष्व[illegible] [illegible]काराः १६

[illegible]कांतरे विवरस्यात्मजायात्तनु प्रियस्याऽन्वह[illegible]यित्वा[illegible] नेत्रैवकालःस्वमहान्तगच्छद

घोदनी[illegible]त्यासि[illegible]त्मायाः १७ अथ यमधुसम[illegible] [illegible] [illegible]साम [illegible] [illegible] [illegible]

तं [illegible] [illegible] [illegible]नुमा[illegible] [illegible]संचकार भर्तुः १८ तं वीक्ष्य नापस्तुह स्या

विन्द[illegible] [illegible]सोमधुजं [illegible] एकाकिनी [illegible]दि [illegible]निधाय [illegible]।

कांतस्य [illegible]मिवानि[illegible]मालिलिंगा १९ चंद्रापीडस्य च जग्राह कंठे कंठस्थानेजीवितं च

वदे तेनाऽस्य [illegible]तस्य सा लक्ष्मी [illegible]सिंधुवेलेव भेजे ८॰ श्रीलक्ष्माप्यान्त्या[illegible]

तदनुविरहस्तम्भोत्थितस्रवणां शिलाजं भालस्य दत्तपंकेरुह्लाविः कमलदलीपीयूषस्रवनिवह
संस्पर्द्धिभिरयं वचोभिस्तामभ्युज्जैरस्रपादियरमानंदाविवश्ता ८१ त्वमस्मत्तनप्रभवेऽस्मत्सौकृते
वानुजनमसमार्थितवत्यसि यदमुनापारीणं वलेनतेसपदिजीवितमार्पितस्त[illegible] ८२
मामन्ववीभवदिमाममयता मवस्थामा[illegible] कुशोदरिसकान्तिहीनोपितादि[illegible]योग।
स्तत्एवं वत्स तापस्तन्वंगिभूदुकातमोरपिस्रत्तयोमे ८३ सतदिनानतुरि[illegible]धीति
शाधः कुसुमशिशिरस्रमयापयाया [illegible] यथाप्रस्तुत्यस्तिवितमेवाहिवंद्रसोकश्नाधि[illegible]
[illegible]कुचलोकं ८४ सव्याः प्रियापितृतपोभिरवाप्य[illegible]जीवकापिता[illegible]र्वत्र
पाणिग्रहं मन्मंडलाद्वजतरंतामरवंद्कान्तिप्रियांपंडुशांडमदलीलायपुंडरीकं ८५
कौतूहलात्सहमयैवगतेंदुलोकमालोकायिष्यसिसकांचनयत्रलेखं कादिप्रियेसस
१६ हचरीममसातमस्तांमातेघमेतदनवाप्यहजातोविवादः ८६ श्रुत्वेतिमयगीरसक

का॰क॰ ४९ त्तांगत्तासौरोमांचकंचुकमकृत्तिमम्मुद्वहन्ती कादंबरीचरणायोन्त्रियपतान्पत्युरातं
दृष्ट्वाच्चक्रतप्रियीकरितेदाराम्भी: ८७ अत्याययत्वरितोपसृत्यम्चमहाश्वेतांधरितचत्र
सापृच्छतीकृत्तपुंडरीकपदवीं । त्वावलंब्वीसर्वं दिव्यावर्तयितुंप्रवृतकरः । नचाब्क
यकस्सकंत्तापीडनलयोवनेयपरिणीतीपिन्त्रोगृहेचाम्बरं ८८ त्तापीड:परिणानिहप्यो
... ... नास्तिमस्तावचन्तस्
र:पुंडरीकोपिनाकान्त किंचित्काजाविनीमिलमुरवीविह्वलोभूयांतसं ... चन्द्रा
पीड:स्वामिपत्नीनेत्रप्रथममितिस्तारापीडपुत्रबदेवप्रतानाम सस्त्री ... पीड:
शुकनासंदत्तामदोऽवदत्तसवाश्रुपात्नी: ९० मायाधानुरियं ... मांवेको
पियदंधुमियत्ताऽमंसत्तपुंडरीकशांतितोनिकोलावेत्त्संस्थिताः सोडरीकोमु ...
पुष्यदात्मानमंत:शुकनासपुत्र प्रणाम्यम्प्रयापित्तस्त्रीमेरामनोरमास्व्यांजननांव्वंदे
९२

अथ विलासवतीसमेतोऽप्यमात्यतनयो धरविंककरणावली स्तनवधूपरिरंभमहोत्सवं क-
लितसर्वमनोरथमन्वभूत् ९३ तारापीडस्तु पादावनतमुमापि मुहुः प्रहृष्टतातं दवाप्य
चंद्रापीडभुजा[illegible]यांकथमपि सल्लीलं त्यायकंठे गृहीत्वा शापेनात्राऽवतीर्णो यदि
तदपि भवानुत्तमो लोकपालः [illegible] प्रणतमनुरसावस्य पादौ ववंदे
९४ तस्मोतिविधन्दय वक्रमनि[illegible]तेपि पत्नी[illegible]या सह[illegible]तया. चंद्री
वका[illegible] [illegible] मपि महिषीसहितस्तदर्थः ९५ [illegible]
[illegible]ब्बलानुर[illegible]कुसुमुद्गूतवनकोऽरै प्रहारवनप्रकालो[illegible]लक्रविरैः [illegible]ना:
[illegible]भिः चंद्रापीडं तदर्शन[illegible]लोलितरा[illegible]नि[illegible]
[illegible]नि[illegible]पतो:[illegible] ९६ संकल्पाधिकसर्वलाभ[illegible]
लोलीभवतुगंधर्वपमहा[illegible]कुमुद[illegible]नात् सर्वाणि[illegible]
१०५ मदिरवाल[illegible]गोय्यसह[illegible]भवा[illegible]

का० क० त्यजनिरस्तमायतनमतनुकृपायांबुहित्री कादंबरी भावमनुभूय मंगलेन च पत्नीमैत्रनोहा
५९ रिविरा निर्हृतोत्सवस्तमंबहोमस्तमगारमेयि कीपकरिमयसत्यान्वयसमुणमनसगुरि
50 ना सर्वेसमर्पेडित ८८ इति विनतविलासः पुंडरीकेनसार्द्धंदिविभुविप्रावेविती
याललीलाविहारः अनुभिमफलसंपदहर्षमातताभिनंदः प्रियमयजना पुंडरी
डम्बरनिर्भरोमानं ८८ इति श्रीमिहजयंतस्तनोरभिनंदस्य कृतौ कादंबरीकथा
सारे अष्टमसर्गः ॥ समाप्तमिदं संवत १६८९ वर्षे पौषवद्यादि १ शनौ लि
मिदं पुस्तकं व्याससरामजीमिश्रेदं पुस्तकं वमपठनार्थं पोथीकी... पुस्तकं
पत्रान्लिखिता न्नमेवनिखिलं निर्माणमिनत्र घुतेविधेस्तकर्वे प्रतियोगिकलान
मपिन्यकार कोटिः पनांयानां श्रीरामभजोमनोरथ्यमानीरू — व्यपत्त्संपदत्तस्या
भासमरणीकृताश्रमस्तमरोरथमत्नमेवोचितां छायामात्रमरणीकृताश्रमस्तमोए

स्तस्या श्रमत्रैवोच्चिता संवत १८८९ आषाढप्रविष्टे २॰ कादंबरीकथासमाप्तम् सं॰

९६

५२ 51

इतिकादंबरीकथासारे समाप्तम्

स्टाइन नं० ३०४

नं० १२५

पत्र ५१